

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2024/25:37

Onsdagen den 18 juni

§ 1 Ekonomiska och finansiella frågor

Statssekreterare Johanna Lybeck Lilja

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 13 maj 2025

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 20 juni 2025

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 08.30 och EU-nämnden inleder sitt sammanträde.

Vi har med oss statssekreterare Johanna Lybeck Lilja med medarbetare. Vi börjar med en återrapport.

Anf. 2 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Det är väldigt roligt att vara här igen. Det är vi ofta. En del av er träffade jag så sent som i går. Trevligt!

Ni har fått en skriftlig rapport från mötet. Ställ gärna frågor, om ni har några, annars har jag inget att tillägga.

Jag vill dock passa på att informera om att det kommer att vara flera andra möten i Luxemburg både i morgon och på fredag. Det kommer att hållas ett eurogruppsmöte i inkluderande format. Europeiska investeringsbanken har sitt årsmöte. Sedan är det en frukost på fredag då man ska följa upp försvarsfinansieringsfrågorna.

Dessutom har det polska ordförandeskapet bjudit in till en middag i morgon kväll då man ska tala om Ukraina. Jag tänkte berätta mer om det när jag samråder om Ukrainapunkten.

Det blir alltså ganska många olika möten.

Anf. 3 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr ordförande! Jag vet inte om min fråga ska ställas under denna punkt. Ordföranden får tysta mig om jag är fel ute.

Min fundering gäller tullproblemen med Trump. Jean-Claude Juncker uttalade sig i Financial Times och hade väldigt hård kritik mot Ursula von der Leyen. Han tyckte att hon undviker att ta ansvar. Jag undrar om regeringen delar hans syn.

Det här är mycket viktigt för den svenska ekonomin. Vad gör von der Leyen egentligen för att underlätta att vi får till ett avtal med USA?

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Detta hör kanske mer till dagordningspunkt 3, men vi kan lösa det genom att gå in på den så får ledamoten svar på sin fråga då. Eller vad säger statssekreteraren?

Anf. 5 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Vi gör som ordföranden vill. Jag är i era händer. Riksdagen bestämmer – det är min inställning.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Det är en alldeles utmärkt inställning. Du har förstått hur det här fungerar. Det är underbart. Alla statssekreterare är inte lika klarsynta.

Vi går alltså vidare till dagordningspunkt 3, Reformpaketet för tullunionen – förordningen om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå.

Anf. 7 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Jag börjar med tullreformen, och sedan försöker jag svara på Charlotte Quensels fråga om de pågående förhandlingarna. Någon får peta på mig om jag glömmer att svara på den.

Denna reform har varit uppe många gånger på Ekofin, och det brukar vara en av de stora frågorna på dagordningen. Den här gången verkar det dock inte bli så. Ordförandeskapet kommer att berätta var man befinner sig i förhandlingarna just nu. Vi tror inte att det blir någon längre diskussion, men det ska bli väldigt intressant att höra vad den polska ministern säger.

Jag vet att frågan diskuterades hos skatteutskottet förra veckan, men jag tänkte passa på att informera något om var vi befinner oss i förhandlingarna.

Det har varit en väldigt intensiv vår med många möten på teknisk nivå. Jag har med mig experter här. Förhandlingarna har gått framåt. Det finns många saker att reda ut, men målet är att rådet ska komma överens så fort som möjligt.

För oss har flera frågor varit viktiga, bland annat e-handeln. Vi ser att kinesiska företag säljer farliga varor till konsumenter i EU till orimligt låga priser. Det finns flera åtgärder i tullpaketet för att lösa problemet. Det handlar bland annat om att ta bort tullfriheten för varor under 150 euro och införa en hanteringsavgift på paket som importeras från länder utanför EU. Det är något regeringen har drivit på för och också kommer att fortsätta driva på för.

Självklart bör medlemsstaterna få en del av intäkterna från avgiften. Kommissionen har ju lagt fram ett förslag om att hela intäkten skulle tillfalla EU-budgeten. Jag vet att frågan diskuterades i skatteutskottet förra veckan.

Låt mig avrunda med själva förhandlingarna. De har pågått i princip oavbrutet sedan den nya amerikanska administrationen tillträdde. >>>

Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<

Anf. 8 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr ordförande! Min fråga gällde Junckers kritik. När jag läser artikeln i Financial Times måste jag hålla med honom. Man blir orolig över att hon har släppt det personligen – eller över att hon snarare aldrig har engagerat sig. Han engagerade sig väldigt mycket under sin tid och har själv förhandlat med Trump.

Det är därför jag undrar om det här bara är skitsnack från hans håll och att hon faktiskt är engagerad personligen. Eller har hon släppt det till underhuggare?

Anf. 9 MATHIAS TEGNÉR (S):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för dragningen!

Frågan har en gång tidigare varit uppe här i EU-nämnden liksom flera gånger i skatteutskottet, precis som statssekreteraren redogjorde för. Reformen är viktig när det gäller konkurrenskraftsfrågor men också marknadskontroll. Det finns mycket att säga om den.

Låt mig börja med att resonera lite om e-handeln och det som statssekreteraren nämnde om Kina. Vi delar verkligen den syn statssekreteraren tog upp i sin föredragning. Jag föredrar föredragningen före de skriftliga ståndpunkterna, eftersom de är mycket vagare. I dem konstateras bara att man noterar dragningen.

Vi har diskuterat den svenska ståndpunkten när det gäller tullfriheten. När frågan var uppe senast tog jag upp att ryktena från Bryssel har varit att Sverige tillsammans med Danmark har varit emot att ta bort tullfriheten. Det känns därför bra nu att statssekreteraren är tydlig med att Sverige driver på. Det här är en viktig fråga för att en stor mängd skräp från Kina inte ska komma in i unionen.

Vi är därför positiva till den nya ståndpunkten, om vi får kalla den så, från regeringen. Det här *är* en viktig fråga, och de senaste åren har den visat sig bli viktigare och viktigare.

Jag vill avsluta med en fråga. Finns det ingen möjlighet att regeringen kan tänka sig att understödja det arbete som görs och snarare vara en positiv kraft än att bara notera informationen?

Anf. 10 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Tack för bra och viktiga frågor!

Jag vänder mig först till Charlotte Quensel. Jag har ingen insyn i Ursula von der Leyens kalender, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Jag hoppas att det svarar lite bättre på frågan.

Vad gäller Mathias Tegnér's fråga är det det talade ordet som gäller. Så har jag förstått reglerna. Vi kan lugna oss med det.

Vad gäller ståndpunkterna handlar de om ordförandeskapets lägesrapport. Det är så här de beskriver det hela, och regeringen noterar lägesrapporten. Det betyder inte att vi inte har åsikter om själva paketet. Det är två olika saker.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<.

Att Sverige och Danmark skulle ha varit negativa stämmer inte alls. Det har vi inte varit vid något tillfälle. Däremot är det viktigt för oss att alltid förstå vad saker och ting betyder för Sverige och svenska konsumenter. Vi har därför ställt många frågor. Om någon uppfattar det som negativt får

det stå för dem. Vi har dock inte varit negativa. Därmed har vi varit en positiv kraft för att få till något som är så bra som möjligt, och vi kommer att fortsätta agera så.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Kritiken mot Ursula von der Leyen har ju sällan varit att hon delegerar för mycket, snarare tvärtom. Hon är ofta inne i saker för mycket. Det är en egen reflektion från mig i största allmänhet.

Anf. 12 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Ordförande! Jag noterar att Förenade kungariket, Storbritannien, har kommit fram till ett avtal med USA. Är det något som kan påverka situationen för EU?

Anf. 13 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Jag tackar ledamoten för frågan.

Jag tror att man måste komma ihåg att det inte är detta som ska diskuteras på mötet, utan det är tullreformen. Vi ska inte diskutera EU:s pågående handelsavtal med USA.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<EU-kommissionären med ansvar för detta, Maroš Šefčovič, har haft upprepade möten med den amerikanska administrationen. >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<Men exakt vad som sägs i dessa samtal är ingenting som jag har kännedom om.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det därmed verkar finnas stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Aktuella lagstiftningsförslag om finansiella tjänster, inbegripet med tanke på behovet av att minska regelbördan.

Anf. 15 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Det här är en återkommande punkt på dagordningen, och den gäller lagstiftningsförslag inom området finansiella tjänster. Dagordningspunkten tar även upp behovet av att minska regelbördan. Det är ett mål som det polska ordförandeskapet har för hela agendan. Här brukar ordförandeskapet berätta vad som händer i de olika förhandlingarna på finansmarknadsområdet.

Jag vill lyfta upp en fråga som är särskilt aktuell just nu. Det gäller en fråga som förhandlas i trilog, det vill säga mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen, och handlar om krishanteringsregelverket för banker, CMDI.

Det är ett väldigt omfattande regelverk, och Europaparlamentet och rådet står långtifrån varandra. Trots att det är den 18 juni har ordförandeskapet som ambition att nå en överenskommelse. Här kan det bli aktuellt att några länder har synpunkter på den pressade och den kanske lite rörliga processen och påminner om vikten av att rådets position värnas och understryker det för ordförandeskapet.

Vi delar bilden att processen är pressad och fortsätter naturligtvis att bevaka våra positioner i förhandlingen.

2024/25:37
18 juni

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, De ekonomiska och finansiella konsekvenserna av Rysslands angrepp mot Ukraina.

Anf. 17 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Som jag nämnde under återrapporteringsdelen har det polska ordförandeskapet bjudit in till en arbetsmiddag i morgon kväll. Där ska situationen i Ukraina diskuteras tillsammans med IMF:s chef Kristalina Georgieva och eventuellt också med Ukrainas finansminister Sergii Marchenko. Det är dock inte bekräftat än att han kommer.

Jag tror inte att det blir någon längre diskussion om denna punkt under mötet, eftersom den här middagen ska äga rum. Så brukar det vara. Det blir säkert en generell uppdatering om situationen i Ukraina, hur det går med de olika stöden och hur det går med sanktionerna.

Om jag har ordning på agendan kommer kabinetssekreteraren hit senare i dag. Han kommer naturligtvis att berätta om det 18:e sanktionspaketet, som nu har presenterats.

Jag vet att ni är både insatta och engagerade i frågan och att vi här är helt överens om att fortsätta stödja Ukraina och att sätta press på Ryssland, inte minst för att driva på att man använder de frysta ryska tillgångarna. Det tycker vi alla är minst sagt viktigt.

Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för dragningen!

Det finns som sagt stor enighet om detta. Men från Miljöpartiets sida vill vi inte missa en enda chans att trycka på i fråga om den fisk som importeras till EU från Ryssland. Jag gör detta i form av ett medskick så att man i alla sammanhang som är möjliga trycker på och framför att det inte är en perifer fråga. Det är väldigt viktigt att sätta press.

Anf. 19 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Om detta är vi verkligen eniga. Jag vet att den svenska regeringen driver på när det gäller de immobiliserade ryska tillgångarna. Hur går det? Det är min ständiga fråga.

Anf. 20 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag vill betona vikten av att vi gör allt vi kan för att få stödet till Ukraina på plats också när det gäller immobiliserade ryska tillgångar, nya sanktioner, att säkra efterlevnaden och så vidare. Jag instämmer i Anna Lasses fråga: Hur går det?

Anf. 21 HÅKAN SVENNELING (V):

Enigheten är stor, men jag tror att när vi fokuserar på makronivå i Ukrainas ekonomi behöver vi också se de tydliga effekterna på mikronivå, i människors hushåll.

Flyktingsituationen internt i Ukraina driver upp bostadspriserna, och det är många människor som inte har de arbeten de tidigare hade. Det är en svår situation. Vi får vissa rapporter om att man ser en återströmning av personer som flytt krigsområden som vänder tillbaka av ekonomiska skäl, på grund av att de inte har bättre förutsättningar. Det är nog viktigt i diskussionerna mellan EU, Ukraina och andra att även ta upp vad detta innebär för vanliga barnfamiljer. Barnfattigdomen breder ut sig väldigt tydligt i Ukraina.

Anf. 22 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Vilket engagemang i en otroligt viktig fråga! Den är en av våra topprioriteringar.

Jag är glad över att Rebecka Le Moine tog upp just fisken, för jag har jagat fram ett jättebra svar sedan jag var här senast – eller, jag vet inte om det är jättebra, men jag har i alla fall ett svar.

Det har inte lagts fram något förslag om sanktioner på området fisk generellt. Däremot har EU helt eller delvis avskaffat tullar på vissa fisk- och fiskeriprodukter genom så kallade autonoma unionstullkvoter, ATQ:er. I den förordningen, som det beslutades om för ungefär två och ett halvt år sedan, exkluderas produkter från Ryssland och Belarus. Det betyder att de har en svårare situation. Deras produkter, till skillnad från andra länders, kan inte importeras tullfritt till Europeiska unionen.

Det är viktigt att komma ihåg att det som gör mest ont för den ryska ekonomin är oljepriset. Vi måste hålla fokus på det som faktiskt slår mot rysk ekonomi – oljepriset – och det faktum att ett antal medlemsstater fortfarande importerar rysk fossil energi. Vi lägger vårt krut på det som slår hårdast mot Ryssland. Hur många av oss har tidigare tittat på oljepriserna – kanske inte varje minut, men varje timme? Det är ju avgörande. Inte minst den senaste rapporten från Torbjörn Beckers SITE-institut visade hur otroligt nära Rysslands intäkter hänger ihop med oljepriset. Det är alltså viktigt att slå där det gör ont.

Vad gäller immobiliserade tillgångar, Anna Lasses och Matilda Ernkran, är det så att vi driver på. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<. Men med det sagt driver vi på och försöker hitta lösningar på detta, för i slutändan kommer Ukraina att behöva stöd. Det är den alldeles övergripande frågan>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

När det gäller situationen i Ukraina, Håkan Svenneling, är vi helt eniga. Det EU ger är makrofinansiellt stöd, budgetstöd, militärt stöd med mera. Men vi ska inte glömma det bilaterala stödet. En stor del av det är humanitärt, inte minst från Sverige och andra stora givarländer. Det finns också ett antal andra internationella finansiella institutioner.

Det ska inte diskuteras på mötet, men inom alla de institutioner där vi är medlemmar – jag kan svara för dem som ligger inom Finansdepartementets hägn – driver vi på för att stödet till Ukraina ska vara en topprioritet. Det handlar om Europeiska utvecklingsbanken och Europeiska investeringsbanken. Tidigare i veckan träffade jag Världsbankens CFO och drev på i frågan igen.

Just när det gäller flyktingar har vi ju en speciell institution, nämligen Europarådets utvecklingsbank, som bildades efter andra världskriget för internflyktingar i Europa. Den banken har fått en ny uppgift som rör flyktingar och bostäder, som är deras kärnuppdrag.

Det finns alltså flera internationella institutioner som arbetar med just den fråga Håkan Svenneling tog upp.

Anf. 23 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Jag har ytterligare en fråga. Det finns en risk för att de frysta ryska tillgångarna kommer Ryssland till del inom kort. Nu fuskar jag på ett område som jag inte riktigt kan, men om jag har förstått det rätt har Belgien begärt hjälp och stöd i att fatta beslut om att hålla kvar de där tillgångarna. Man kan ju inte bära det ensamt. Hanteras det också av finansministrarna, eller sker det i andra sammanhang, till exempel FAC eller Europeiska rådet? Det är djupt problematiskt om en massa pengar frigörs till Ryssland på grund av att man inte hittar en alternativ väg fram.

Anf. 24 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Det gör mig väldigt glad att vi är så eniga.

Jag pratade så sent som i torsdags kväll med EU-kommissionens generaldirektör för ekonomiska och finansiella frågor. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Det är inte finansministrarna som ansvarar för detta utan FAC, utrikesministrarna. Men vi är på frågan hela tiden.

Anf. 25 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag vill egentligen bara tacka statssekreteraren för det utförliga svaret. Jag uppskattar att få den här återkopplingen och att man verkligen har tagit till sig frågan. Jag håller givetvis med om att man måste slå där det gör som ondest för Ryssland. Vi från Miljöpartiet har legat på från dag ett för att man ska stoppa importen av rysk energi.

Jag vidhåller att fisket är en viktig fråga. Vi kanske kan undersöka den mer, för gemene man ser sig nog snarare som konsument av rysk importerad fisk än som någon som kan göra något åt skuggflottan och liknande. Fisk är ändå en produkt som når ganska många svenska hushåll och serveras i offentlig verksamhet som skola, äldreboende och liknande. Det finns mycket vi kan göra även i en nationell kontext kring detta. Jag vill att det förs till protokollet att jag uppskattar återkopplingen och att det känns tryggt att frågan undersöks.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Konkurrenskraft och förbättring av företagsklimatet i Europa: Sänkta energipriser i Europa: Vad är strategin?

Anf. 27 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Det var ännu en underbar rubrik på agendan.

Som ni vet har konkurrenskraft varit en stor fråga på EU:s dagordning de senaste åren, inte minst sedan det svenska ordförandeskapet. Det är väldigt bra.

I Ekofin har det polska ordförandeskapet haft en diskussion om konkurrenskraft vid varje möte. Det förklarade de redan när de tog vid att de skulle ha. Den här gången ska det handla om energipriser. Det är egentligen TTE-rådet som ansvarar för energifrågan, men eftersom energipriserna påverkar ekonomin i stort blir det då och då en fråga som diskuteras av finansministrarna. Den hänger ju väldigt tydligt ihop med konkurrenskraften.

Vi hade länge hört att det skulle komma en ordförandeskapsnot till diskussionen. Den kom lite senare än vad vi hade fått information om. Den kom först sent i måndags kväll, men jag har förstått att ni har fått ta del av den. Det är en väldigt bred not. Den lyfter fram flera olika aspekter kopplade till energipriserna. Det handlar om utbyggnaden av EU:s energisystem, andra möjliga åtgärder för att sänka energipriserna och som alltid i Ekofin en hel del om finansiering.

Innan jag går in på ståndpunkten, som ni har sett i den kommenterade dagordningen, vill jag vara tydlig med att Sveriges generella positioner står fast. Vi är alltid på vår vakt när det börjar diskuteras och pratas om olika innovativa finansieringslösningar.

Förra veckan var jag med och överlade om regeringens ingångsvärden eller ståndpunkter inför den kommande MFF:en. Vår budgetrestriktivitet ligger fast även i den diskussionen. Från regeringens håll anser vi att energisystem måste utvecklas utifrån de behov och den efterfrågan som finns. Investeringarna kommer när man har rätt förutsättningar. Man ska låta efterfrågan styra.

En annan sak som är viktig för regeringen är att alla medlemsstater faktiskt genomför den lagstiftning man kommit överens om i EU. Det handlar om att få bort interna flaskhalsar och att utnyttja energiinfrastrukturen mer effektivt.

Till sist: Fossilfri energi är avgörande för omställningen, och därför anser regeringen att kärnkraft behöver ges samma förutsättningar som förnybar energi i EU.

Anf. 28 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för att man snabbar upp detta!

Vi har ju hanterat det här också i relation till TTE, men jag vill upprepa det vi socialdemokrater flaggade in som en avvikande ståndpunkt eftersom den behöver spelas in även här. Det kanske är ännu viktigare ur ett ekonomiskt perspektiv. Det är rimligt att tycka att man ska ha fram billig el snabbt. Vi hade gärna sett att ståndpunkten kompletterades med behovet av att framhålla att det behövs stabila och rimliga energipriser på kort sikt för att stärka Europas konkurrenskraft, med särskilt fokus på den totala kostnaden för elleveranser.

Vi menar att en övertro på gränsöverskridande förbindelser i kombination med underinvesteringar i nationella transmissionsnät riskerar att skapa flaskhalsar och försämra konkurrenskraften. Alla medlemsländer behöver skapa förutsättningar för ökad fossilfri energiproduktion. Det är centralt, också ur ett ekonomiskt perspektiv, att energieffektivisering ges ökad tyngd i arbetet – inte minst för att sänka kostnader och frigöra

Anf. 29 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Nu blir det ändå en TTE-diskussion eftersom ämnena knyter an till varandra.

Det är absolut så att detta är en nationell fråga, men vi håller kanske inte helt med om att allting kommer om efterfrågan får styra. Elnät är något som med fördel bör byggas proaktivt, och man kan behöva hjälpa till lite. Jag ställer mig definitivt bakom den restriktiva budgetramen, så detta är mer ett resonemang. Man bör nog bygga elnät proaktivt så att de finns tillgängliga när elen väl ska gå därigenom.

Från Centerpartiets sida motsätter vi oss att det inte skulle behöva komma till ny lagstiftning på området och menar att detta nog behöver hållas öppet. Detta är en avvikande ståndpunkt från vår sida.

Vi har ett krav på att all el och all energi som produceras och säljs i EU ska redovisas med ursprungsgarantier och uppgift om koldioxidavtryck. Detta är också en avvikande ståndpunkt.

Vi vill stryka kärnkraft eftersom vi vill ha teknikneutralitet och inte tycker att man ska nämna ett särskilt kraftslag i detta sammanhang.

Anf. 30 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Från Miljöpartiet välkomnar vi i grunden handlingsplanens övergripande inriktning, som handlar om att minska beroendet av fossila bränslen genom investeringar i energieffektivisering, flexibilitet och förnybara energikällor. Vi menar att energieffektivisering är det snabbaste, billigaste och mest hållbara sättet att tillgängliggöra mer energi och sänka energipriserna.

Vi är dock kritiska till att kärnkraften lyfts upp så pass mycket. Vi är anhängare av teknikneutralitet och önskar att detta hade kunnat reflekteras i den svenska ståndpunkten. Vi skulle också gärna, som vi ofta har sagt förut, vilja byta ut fossilfritt mot förnybar och reglerbar kraft.

En annan sak som vi vill understryka är att det är viktigt att denna process är synkad med andra direktiv, såsom förnybarhetsdirektivet och energieffektiviseringsdirektivet.

Anf. 31 HÅKAN SVENNELING (V):

Även jag vill upprepa vår tidigare avvikande ståndpunkt. Vi delar inte regeringens uppfattning att den nuvarande energimarknadsdesignen i huvudsak är ändamålsenlig. Även om vi instämmer i vikten av teknikneutral energipolitik ifrågasätter vi regeringens avsikt att rikta ett omfattande stöd till ett enskilt energislag. Att regeringens ståndpunkt lyfter behovet av att samtliga fossilfria energislag bidrar till energiomställningen men samtidigt utelämnar både vattenkraft och solenergi framstår som anmärkningsvärt.

När det gäller målet om en fullbordad energiunion vill jag framhålla att Sverige riskerar att importera höga elpriser så länge länder på kontinenten inte tillämpar gemensamma prisområden eller bygger ut sin egen produktion tillräckligt. Vi anser därför att Sverige bör införa en separat prissättningsmodell för el som produceras och konsumeras inom landet – vi har kallat detta för Sverigepriser på el.

Anf. 32 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Det var ganska samstämmiga frågor, skulle jag säga.

När det gäller Matilda Ernkran's fråga håller vi helt med om – och om jag inte är helt ute och cyklar har vi skrivit det i standpunkten – att det är de totala systemkostnaderna som spelar roll. Ska man nu göra investeringar i energiinfrastrukturen uppstår kostnader som i slutändan belastar hushåll och företag. Detta betyder inte – nu svarar jag lite blandat på frågorna – att vi är emot ny lagstiftning. Det vi säger är: Implementera den lagstiftning som vi redan har kommit överens om för att kunna utnyttja näten effektivare.

Det vi försöker säga – här vänder jag mig också lite till Anna Lasses – är att det när vi låter efterfrågan styra handlar om att identifiera var vi har flaskhalsar i överföringskapaciteten. Det är mot dem investeringarna ska riktas. Var har vi en högre efterfrågan på energi? Det är där produktionen ska ske.

Jag bara noterar att vi har diskuterat detta upprepade gånger i EU. Flera länder, tillsammans med Internationella valutafonden, vill att vi ska bygga ihop våra elnät, det vill säga utöka vår infrastruktur, mellan länderna. Men detta skulle, precis som några påpekar här, leda till att svenska konsumenter, framför allt i södra Sverige, får högre priser medan det skulle hjälpa några av våra grannländer lite längre söderut. Det vi därför hela tiden framhåller är att varje land måste göra sin hemläxa: se till att producera el. Vilket energival man sedan gör måste vara upp till varje medlemsstat.

Det handlar också om att investera i den infrastruktur man behöver. Ett sätt som vi har framhållit är till exempel att ha olika priszoner för att få prissignalen om var det behövs el och var det behövs infrastruktur. Lösningen kan inte vara att Sverige ska jämna ut sina priser i förhållande till resten av Europa när vi gör investeringar.

När det gäller teknikneutralitet anser vi nog att sådan ska råda i den mening att kärnkraft ska kunna ingå. Men jag noterar att vi har olika uppfattningar, och det kan intelligenta personer få ha, tänker jag.

När det till sist gäller energieffektivisering är regeringen helt med på noterna. Just energieffektivisering av flerbostadshus är en av de stora åtgärder vi har i Sveriges återhämtningsplan. Detta är inte något som ska diskutera på det här mötet, men det finns med som en viktig del i vår plan.

Anf. 33 ANNA LASSES (C):

Stort tack för svaret! Det var väldigt klargörande, så det var bra.

Då ser jag att vi har två avvikande standpunkter. Den ena handlar om att vi vill ha ursprungsgarantier och den andra om strykning av kärnkraft. I övrigt ställer vi oss bakom regeringens linje.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Med det förtydligandet går vi in för landning och konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med avvikande standpunkter från Socialdemokraterna respektive Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet var för sig.

Vi tar oss vidare och kommer till dagordningspunkt 7, Den europeiska planeringsterminen 2025. Vi behandlar punkterna 7 a och 7 b tillsammans.

Anf. 35 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Ja, det är lämpligt att behandla de två punkterna tillsammans eftersom båda handlar om vårpaketet. Jag vet att ni fick höra lite om det paketet redan förra veckan eftersom detta är en fråga som hanteras av både Ekofin och Epsco.

På mötet kommer kommissionen att berätta om vårpaketet, och sedan ska vi godkänna Ekofins delar i en horisontell not om årets landsspecifika rekommendationer. Detta hänger ihop med att tidtabellen är lite annorlunda i år eftersom EU-kommissionen var lite senare än vanligt med vårpaketet. Vi har därför fått ha en lite annorlunda process än vi brukar ha. Den horisontella noten kan regeringen ställa sig bakom.

Alla rekommendationer kommer att antas slutligt av Ekofin i juli. Så brukar vara fallet, så då har vi kommit i fatt i tidtabellen. Vi kommer att återkomma när det gäller dessa vid samrådet inför julimötet.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Vad gäller dagordningspunkt 7 a finner jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. När det gäller dagordningspunkt 7 b finns det stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Genomförande av ramverket för ekonomisk styrning. Även här behandlar vi punkterna a och b tillsammans.

Anf. 37 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Här kommer den ena favoritfrågan efter den andra för oss som gillar ordning och reda i offentliga finanser.

Frågorna handlar om EU:s finanspolitiska regelverk och genomförandet av det. Först ska vi besluta om Belgiens och Bulgariens medelfristiga planer. Vi ska, som ni kanske kommer ihåg, ställa oss bakom den nettoutgiftsbana som dessa länder ska ha under fyra eller sju år, beroende på om de har begärt förlängning. Anledningen till att vi beslutar om dessa länders planer först nu är att de har försenats på grund av att man har haft val och att regeringsombildningar tagit ganska lång tid.

När det gäller planerna är det några som inte beslutats ännu men som kommer i juli. Tyskland är nu det enda land som inte har lämnat in sin medelfristiga plan. De ska lägga fram sin budget för 2025, innevarande år, i juni, och sedan ska de lämna in sin plan i slutet av juli. Vi har alltså saker att göra även i slutet av juli, vilket kanske gläder nämnden. Så långt planerna.

Sedan ska vi också justera Belgiens rekommendation, som de fick i januari, om hur de ska komma till rätta med sitt alltför höga budgetunderskott. Anledningen till att vi har väntat med den är att rekommendationen om budgetunderskottet ska hänga ihop med beslutet om banan så att vi inte får två motstridiga beslut för Belgien.

Den sista punkten är att vi ska fastställa att Rumänien inte har gjort tillräckligt för att få ned sitt underskott – det kallas no effective action. De har omfattats av ett underskottsförfarande sedan 2020 men har fortfarande EU:s största budgetunderskott, just nu 9,3 procent. Detta går alltså inte i rätt riktning; underskottet är högre än det de hade i sin plan och högre än i EU-kommissionens prognos. Detta kommer alltså att komma upp nu och sedan igen i juli för fortsatt hantering.

Som ni har sett i den kommenterade dagordningen har icke-euroländer inte rösträtt, alltså inte heller Sverige, när det gäller Belgiens underskottsrekommendation. Vi kan dock ställa oss bakom besluten om de medelfristiga planerna, där vi har rösträtt, och även beslutet om att Rumänien inte har vidtagit tillräckliga åtgärder. Grunden är att vi alltid tycker att det är viktigt att ramverket tillämpas transparent och på ett förutsägbart sätt som säkerställer likabehandling mellan olika medlemsstater – detta är något vi påpekar hela tiden – samt i slutändan främjar sunda offentliga finanser. Det är det som är vår utgångspunkt när vi tar fram vår standpunkt.

Anf. 38 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr ordförande! Tack, statssekreteraren, för att Sverige har så bra standpunkter! Vi ställer oss bakom dem.

Jag undrar om det finns fler länder, framför allt euroländer, som har underskott och ligger i riskzonen för att inte hinna hantera dem innan ett förfarande inleds. Har regeringen någon information om detta?

Anf. 39 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Det gäller att komma ihåg vilka länder som befinner sig i vilken process. Jag har ett svar på detta någonstans. Mina medarbetare får jobba lite med att leta.

Vi har haft ganska många diskussioner. Ett land som vi nu kommer att gå vidare med under sommaren är Österrike, som har ett alltför stort underskott. Vi har också precis diskuterat länder som Finland och Spanien, och kommissionen har landat i att rekommendera att underskottsförfaranden inte ska inledas.

Spanien hade ett alltför stort underskott, och vi hade denna diskussion i höstas. De hamnar nu på rätt sida om målsnöret. Vi har också haft en diskussion om huruvida den allvarliga översvämningen i Valencia utgör en så kallad exceptionell händelse. Detta har varit en diskussion, men de hamnar nu på rätt sida.

Finland har ett alltför stort underskott. De har också en väldigt hög skuld, över 85 procent – det har gått fort i Finland. De hade ett alltför stort underskott 2024 och kommer att fortsätta ha det 2025. Nu hänger det dock ihop med att de har ökade utgifter för sin försvarsförmåga. Eftersom de har valt att ansöka om tillämpning av den nationella undantagsklausulen klarar de sig den här gången.

Jag undrar om jag har fått listan över de länder som omfattas av underskottsförfaranden av mina medarbetare. De kollar!

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Jag tänker att just detta kanske ligger utanför standpunkten. Departementet kan möjligen återkomma till ledamoten med informationen.

Anf. 41 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Generellt kan jag säga att utvecklingen i många medlemsstater snarare går mot ett större underskott än åt något annat håll.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar då att det gällande dagordningspunkt 8 a finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt. Vad gäller dagordningspunkt 8 b finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt avseende Rumänien. Vi tackar för informationen avseende Belgien.

Vi kommer till dagordningspunkt 9, Ekofin-rapporten om skattefrågor. Den har dock blivit en A-punkt, så vi hoppar över den.

Vi tar oss till dagordningspunkt 10, Utvidgning av euroområdet.

Anf. 43 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Här tar jag punkterna a, b och c samlat, för de handlar om samma sak. Allt handlar om Bulgariens eurointräde.

Både EU-kommissionen och ECB anser att Bulgarien nu lever upp till alla kriterier och krav som finns för att kunna gå med i euron. Bulgarien har tidigare haft problem med att uppfylla inflationskravet, men nu bedöms man alltså göra det.

På mötet nästa vecka ska euroländerna godkänna en rekommendation om det här. Rådet i sin fullständiga krets ska ställa sig bakom ett brev som ska gå till Europiska rådet, som också ska diskutera frågan innan man kan fatta ett formellt beslut. Frågan kommer tillbaka till Ekofin i juli innan Bulgarien kan införa euron den 1 januari 2026.

Regeringen kan ställa sig bakom brevet men har alltså inte rösträtt om rekommendationen.

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar då vad gäller punkt 10 a att jag finner stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vad gäller punkt 10 b tackar vi så mycket för informationen.

Vad gäller punkt 10 c finner jag stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi kommer till dagordningspunkt 11, Den ekonomiska återhämtningen i Europa, Rådets genomförandebeslut inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens.

Anf. 45 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Jag har faktiskt fått veta vilka länder som är i underskottsförfarande. Kan jag bara få återrapportera det?

(ORDFÖRANDEN: Fantastiskt! Ja.)

Det är alltså sju länder just nu, och Österrike är på väg in. Det är en liten preview av vad vi nyligen har diskuterat i min kommitté. Det är Belgien, Frankrike, Italien, Malta, Polen, Slovakien och Ungern. Naturligtvis har vi också Rumänien där, som jag redan har pratat om.

När det gäller RRF ska vi anta åtta reviderade återhämtningsplaner. Alla de här länderna har gjort ändringar på grund av objektiva omständigheter, och regeringen kan ställa sig bakom besluten. Det är faktiskt ganska små ändringar i planerna, ser vi när vi tittar på dem.

När vi ändå pratar om RRF-planer vill jag passa på att meddela formellt i det här sammanhanget att kommissionen har godkänt vår första betalningsansökan. Den kommer nu att behandlas i olika underkommittéer

2024/25:37
18 juni

innan man gör en utbetalning. Det är så det går till för alla utbetalningar. Jag kan säga att det är ganska många extramöten med anledning av utbetalningsförfrågningar. Själva utbetalningen kommer att ske någon gång i slutet av eller strax efter sommaren, är vår bedömning just nu.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 12, Övriga frågor. Har vi något att tillägga där? Nej.

Med det tackar vi statssekreteraren med medarbetare för medverkan vid dagens sammanträde med EU-nämnden. Vi önskar en fortsatt trevlig vecka, glad midsommar och lycka till på mötet i rådet.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar landsbygdsminister Peter Kullgren hjärtligt välkommen och börjar med en återrapport.

Anf. 48 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Vi svarar på frågor om det finns.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Jag ser inga frågor, och vi tackar för informationen.

Då går vi in på dagordningspunkt 3, Handelsrelaterade jordbruksfrågor.

Anf. 50 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Vad gäller handelsfrågor kommer rådsmötet nästa vecka att fokusera på de frågor som inte diskuterades på rådsmötet i maj, då handelsrelationen med Ukraina och USA:s ändrade tullpolitik stod i centrum.

Som vid rådsmötet i januari förväntas kommissionen denna gång lämna en lägesuppdatering om internationella och bilaterala handelsfrågor.

En ny ordförande för WTO-förhandlingarna om jordbruk har valts, från Pakistan, som har axlat sin roll med beslutsamhet. Trots det är utsikterna små att nå några reella framsteg inför ministerkonferensen i mars 2026.

EU:s förhandlingar med strategiska partner om frihandelsavtal fortlöper väl. Vad gäller Mercosur har medlemsstaterna fortfarande inte röstat om att ingå avtalet utan inväntar information från kommissionen om kommande steg i antagningsprocessen.

Det polska ordförandeskapet har inför rådsmötet tagit fram ett kortare bakgrundspapper med förslag att ta fram en lista på generella principer som ska vara vägledande för EU:s handelsrelation med tredjeländer.

Ordförandeskapet föreslår principer för krav på spegelklausuler, importkrav, reciprocitet för handelsförmåner och fördjupade konsekvensbedömningar när handelslättnader ska ges utan att konkretisera vilka områden detta skulle gälla. Regeringens bedömning är att en sådan lista i nuläget inte är eftersträvensvärd. Vi bör vara försiktiga när vi diskuterar begränsningar av handelslättnader med tredjeländer. Regeringen vidhåller att spegelklausuler även i fortsättningen måste diskutera från fall till fall, kunna försvaras enligt WTO-regelverket och leda till ökad hållbarhet.

I kommissionens meddelande om visionen för jordbruk och livsmedel har spegelklausuler för djurvälstånd och bekämpningsmedel aviserats. Regeringen välkomnar meddelandet och att de spegelklausuler som

aviserats är begränsade och därmed att ingen generell princip om spegelklausuler föreslagits. Det polska ordförandeskapets förslag är alltså mer långtgående.

Även reciprocitet för handelsförmåner måste vägas mot risken att försvåra framsteg inom andra viktiga handelsområden och i att förhandla frihandelsavtal. Vi behöver också beakta fördelarna med internationell handel för EU:s anpassningsförmåga vid större störningar i försörjningskedjorna.

Ordförandeskapet föreslår fördjupade konsekvensbedömningar när handelslättnader ska ges, något som kommissionen dock redan delvis gör när ny lagstiftning ska antas och förhandlingar om frihandelsavtal ska inledas.

Regeringen kommer även att ta upp handelsrelationen med Ukraina givet den förestående översynen av DCFTA. För regeringen är det fortfarande viktigt att en översyn medför så omfattande handelslättnader som möjligt för Ukraina.

Vi behöver göra ännu mer för att öka trycket på Ryssland, även om mycket redan har gjorts inom två tullhöjningsregimer. Regeringen kommer att fortsätta driva på för att handeln, inklusive fisk, med Ryssland och Belarus ska begränsas.

Regeringen delar kommissionens prioritering att sluta fler frihandelsavtal som Mercosuravtalet. Regeringen stöder även kommissionens arbete i WTO-förhandlingarna, samtidigt som det finns förståelse för att de framsteg som EU önskat se inför ministerkonferensen kommer att vara begränsade.

Anf. 51 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack till ministern för föredragningen!

Jag vill börja med att tacka för att det i den svenska ståndpunkten uttryckligen står "handeln, inklusive fisk". Det var också något som lästes upp. Jag tycker att det är väldigt bra att man har med det i den svenska ståndpunkten, så tack för det.

Jag tänkte nämna att vi från Miljöpartiet har haft avvikande ståndpunkter om bland annat Mercosur eftersom vi ser med oro på att avtalet kommer att gynna kapitalstarka och redan väletablerade aktörer snarare än småskaliga bönder. Vi har uttryckt vår oro för att det här kommer att äventyra djurvälståndet eftersom EU på många fronter har mycket bättre standard vad gäller produktion, transporter och liknande för djurvälståndet.

Vi har också varit oroliga för den så kallade rebalancing mechanism som kan göra att om EU ställer högre krav om miljö, arbetsrätt eller djurvälstånd skulle Mercosurländerna kunna stämma EU eller ta till andra kompensationsåtgärder för att de ser att de minskar sin handel eller sin vinst. Det här ser vi på med stor oro.

Jag tycker det skulle vara bra med spegelklausuler som ser till att vi kan vara säkra på att det som hamnar på EU:s marknad faktiskt lever upp till en del krav vad gäller djurvälstånd. Vi kommer att prata mer om djurtransporter senare, men här är ett stort problem att djur fraktas över havet. Det innebär stort lidande, och det ser vi på med stor oro.

Det är väl lite av vår tidigare avvikande ståndpunkt, som vi vidhåller.

Anf. 52 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Också vi socialdemokrater instämmer i mycket av det som sägs i ståndpunkten. Det är viktigt med både diversifierad handel och handelsavtal i den tid som råder rent säkerhetsmässigt och även för den ekonomiska utvecklingen.

Vi anser att det är bra att detta med ökad hållbarhet och även djurvelfärd tas upp. Det är frågor som är viktiga och som har förstärkts på senare tid, så det är positivt.

Vi har vid ett antal tillfällen talat om hur vi ska stötta Ukraina och se till att det finns egna förutsättningar för en mer robust ekonomisk situation. Då är jordbrukssektorn och handeln väldigt viktiga. Vi får helt enkelt läsa ståndpunkten på det sättet att det också handlar om hur man fortsättningsvis ska få ut produkter från Ukraina så att det inte utvecklas en protektionistisk linje från andra EU-länder och att Sverige är tydligt med att vi ser att det innebär hållbarhet för hela EU att Ukraina klarar sin export. Det är viktigt.

Sedan har vi detta med Ryssland. Vi socialdemokrater har påtalat förr att även fisket ska med. Vi var många som blev chockade och irriterade när vi förstod att rysk fisk finns på europeiska tallrikar, också i Sverige. Det här måste få ett stopp. Vi är glada över att vi har fått med detta och att statsrådet har tagit in detta med ”inklusive fisk”. Men det står i och för sig ”begränsas ytterligare”, så vi vill ändå ställa frågan: Ska det ses som att vi vill få ett stopp på fisken på våra tallrikar, alltså den som kommer från Ryssland, eller är det att det ska begränsas? Ska man läsa det som att ”ska begränsas” gäller hela meningen men att det är ett stopp när det gäller fisken? Förstår statsrådet vad jag menar är jag nöjd.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Statsrådet nickar.

Anf. 54 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag uppfattade ingen direkt fråga från Miljöpartiet, men jag tackar för inlägget! Mitt svar till Socialdemokraterna är att vi har drivit på för att man ska göra det man kan för att begränsa och minimera och driva på för ytterligare höjda tullar. Vi är tyvärr lite ensamma i den positionen, men vi trycker såklart fortsatt på.

För att sätta diskussionen i kontext när det gäller hur andra kan tänka – märk väl att detta inte är min ståndpunkt, utan lite hur resonemangen har varit – när det gäller att säkerställa råvaruförsörjningen till fiskberedningsindustrin har tullar gentemot tredjeländ helt eller delvis avskaffats på vissa fiskeriprodukter.

I den nu gällande förordningen, antagen av rådet i november 2023, har produkter med ursprung i Ryssland och Belarus exkluderats. Det innebär att fiskeprodukter från dessa länder inte kan importeras tullfritt till EU, till skillnad från tidigare.

Vissa mått och steg har alltså tagits, men vi tycker att det är för lite.

Anf. 55 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Vi har anmält en tidigare avvikande ståndpunkt gällande Mercosur. Vi anmäler nu samma avvikande ståndpunkt i denna del.

Anf. 56 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det, med en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet, finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Meddelandet om hållbart fiske i EU: lägesrapport och riktlinjer för 2026.

Anf. 57 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! På rådsmötet kommer kommissionen att presentera sin årliga lägesuppdatering om genomförandet och måluppfyllelsen av den gemensamma fiskeripolitiken och kommissionens riktlinjer för kommande förslag om fiskemöjligheter för nästa år.

I meddelandet redogör kommissionen bland annat för flottkapaciteten inom EU för fiske och vattenbrukssektorernas lönsamhet och för målen om landningsskyldighet och om maximal hållbar avkastning, MSY.

Kommissionen konstaterar att fiskeridödligheten fortsätter att minska och att fiskbiomassan i haven ökar. I kombination med att fiskeflottans kapacitet fortsätter att minska och att bestånden förbättrats har lönsamheten därför generellt ökat för fiskesektorn inom EU.

Flera nyckelarter är dock fortfarande under press från bland annat klimatförändringar, vilket innebär en utmaning för fiskesektorns lönsamhet. Höga bränslepriser fortsätter också att vara en utmaning för sektorns lönsamhet. Kommissionen kommer därför att presentera en handlingsplan för en energiomställning i fiskesektorn.

I meddelandet konstaterar kommissionen att fisket på en majoritet av bestånden i Nordostatlanten sker på hållbara nivåer men att vissa nyckelarter som till exempel torsk påverkas av klimatförändringarna. Bristen på överenskommelser om fördelning mellan olika kuststater gör att fisketrycket också är för högt på arter som makrill och atlantisk sill.

I Medelhavet och i Svarta havet har stora framsteg gjorts för att nå hållbara nivåer, men ytterligare ansträngningar krävs för flera av bestånden. Kommissionen konstaterar också, liksom förra året, att miljösituationen i Östersjön fortsätter att påverka bestånden negativt och att det är en kombination av påverkansfaktorer som klimatförändringar, föroreningar, övergödning och höga nivåer av miljögifter som leder till försämrad biologisk mångfald.

De ökande bestånden av säl och skarv i dag har ett uttag som bedöms vara större än vad det svenska fisket har. En rad bevarandeåtgärder har beslutats i linje med den fleråriga planen för Östersjön, som till exempel förbud mot riktat fiske på fyra av de tio bestånden, samt att man har fastställt kvoter under nivåer för maximal hållbar avkastning och infört lekstängningar och begränsningar för fritidsfisket. Kommissionen konstaterar dock att åtgärder som enbart är begränsade till fiskets påverkan inte kommer att vara tillräckligt för att återhämta alla bestånden i Östersjön.

I meddelandet redogör kommissionen också för de principer som kommer att ligga till grund för kommissionens förslag om fiskemöjligheter för nästa år. Som tidigare år kommer förslagen att baseras på vetenskaplig rådgivning. Kommissionen kommer även att föreslå ytterligare bevarandeåtgärder för bestånd som är utanför säkra biologiska gränser.

Kommissionen understryker också i meddelandet att man har inlett en utvärdering av den gemensamma fiskeripolitiken, som kommer att presenteras i början av 2026. Utifrån den utvärderingen kommer kommissionen att bestämma om den ska föreslå förändringar av den så kallade grundförordningen.

Regeringen är generellt positiv till kommissionens meddelande och anser att det bidrar till ökad transparens och framförhållning inför de kommande förslagen om fiskemöjligheter för nästa år.

Regeringen välkomnar även att kommissionen utvärderar fiskeripolitiken, och vi har spelat in att utvärderingen bör beakta de frågor som lyfts i havsmiljöpropositionen – såsom vikten av att säkerställa tillämpningen av ekosystems- och försiktighetsansatsen samt hur rådgivningen från Ices kan utvecklas.

Anf. 58 JYTTE GUTELAND (S):

Vi socialdemokrater påtalade ju ett antal frågor under miljö- och jordbruksutskottets möte i går. Om det nu gick för fort och jag inte fångade allting ber jag om ursäkt för det, men jag noterar att statsrådet har tagit till sig och att försiktighetsansatsen har tillkommit i ståndpunkten. Eller hörde jag fel? Jag kan annars säga vad vi vill ha in, och om det fångades upp i det nya får ni korrigera mig och statsrådet får säga till.

Vi socialdemokrater skulle vilja lägga till en del i regeringens ståndpunkt. Vi skulle vilja lägga till: Regeringen delar uppfattningen att medlemsländerna måste följa EU:s rekommendationer och lagstiftning på området. Regeringen anser att försiktighetsansatsen och femprocentsregeln är omistliga delar av de fleråriga förvaltningsplanerna och att deras roll i fiskeripolitiken behöver förstärkas.

Vi vill också lägga till ett nytt stycke där vi säger: Trots att fiskekvoten under flera års tid har fastställts i linje med, eller ibland lägre än, vetenskapliga råd om maximal hållbar avkastning är situationen mycket allvarlig för flera fiskebestånd i bland annat Östersjön, Bottenhavet och Bottniska viken. Det gäller inte minst sill och strömming. Regeringen anser därför att det krävs en återhämtningspaus för det storskaliga industrifisket av sill och strömming till dess att bestånden återhämtat sig. Samtidigt vill regeringen värna det småskaliga kustnära fisket med fokus på humankonsumtion.

Allt detta skulle vi vilja lägga till, men det kan som sagt vara så att något av det fångades upp av statsrådet.

Anf. 59 HÅKAN SVENNELING (V):

Med risk för att vara på djupt vatten funderar jag på det här med att säl och skarv skulle stå för en större del av fångsterna än det svenska fisket. Är det baserat på säl och skarv i det svenska området, eller är det baserat på hela Östersjön – för det måste ju ändå vara det som är relevant här? Det är klart att fisket har minskat i omfattning, och det gör ju att arter så att säga tar över naturligt, men har vi verkligen nått den punkt där säl och skarv har en så pass stor inverkan på uttaget?

Anf. 60 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för dragningen. På miljö- och jordbruksutskottet i går kommenterade vi med flera att det är en väldigt

kort ståndpunkt i en väldigt viktig fråga. Jag lyssnade noga, och om jag hörde rätt lades det till en mening om ekosystembaserad förvaltning – eller med försiktighetsprincip. Det är förstås välkommet.

Det här dokumentet där kommissionen lägger fram sitt arbetssätt och principerna för hur fiskekvoterna i EU:s vatten ska sättas är väldigt viktigt. Vi vet också att det finns en förväntan från svenska folket att man ska sätta Östersjön i centrum och verka för hållbara kvoter. Jag tycker ändå inte riktigt att det stora trycket reflekteras i ståndpunkten.

Jag skulle vilja börja med några frågor, och jag tror att jag senare kommer att anmäla min avvikande ståndpunkt separat. Det jag är nyfiken på är vad regeringen och landsbygdsministern kommer att ta upp i sin feedback till kommissionen utifrån det här och hur regeringen planerar att söka stöd hos andra medlemsländer för att kraftigt minska kvoterna i Östersjön.

Jag undrar också om regeringen kommer att driva frågan om att kommissionen ska ta fram en återhämtningsplan för Östersjön, som då ska bli juridiskt och lagligt bindande långsiktigt och som på allvar syftar till att bygga upp bestånden till hälsosamma och hållbara nivåer, i stället för att fokusera på att maximera uttaget år efter år baserat på extremt svaga och osäkra data från Ices och ett stort risktagande för fiskbestånden. På vilket sätt tänker man i så fall driva dessa frågor?

Anf. 61 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag börjar från början. Det är delvis svar på både Socialdemokraternas och Miljöpartiets frågor. Vi har inte lagt till något om försiktighetsansatsen. Det sades redan i går. Nu var min statssekreterare där, och han har en läggning att prata trelleborgska. Det kanske var därför det inte hördes, men det sades i går också.

Däremot har vi förtydligat när det gäller – om jag nu kommer ihåg rätt – säl och skarvs uttag. Vi var kanske något slarviga i formuleringen i går, för det här gäller ju det svenska fisket. Det uppgår ju till ungefär 70 000 ton. Sälar bedöms äta ungefär 100 000 ton, så redan där är vi ju över det svenska fisket. Detta finns det studier på, bland annat från Ices, så det är inget hittepå.

Anf. 62 HÅKAN SVENNELING (V):

Gäller siffran för säl och skarv den svenska delen – även om de rör sig över nationsgränser – eller är det för hela Östersjön?

Anf. 63 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Det gäller för hela Östersjön. Men jag vill också inledningsvis säga att det här är ett meddelande från kommissionen. Det här är inte kvoterna. Jag kommer dessutom senare här i dag att redogöra för en övrig fråga som vi ämnar lyfta på kommande rådsmöte, som också tydliggör ståndpunkterna. Ordföranden får välja om vi ska ta allt det nu eller om vi tar det när vi kommer till den dagordningspunkten.

Även ekosystemansatsen nämndes och var med i går.

Anf. 64 JYTTE GUTELAND (S):

Jag vill bara för protokollets skull nämna att även vi är osäkra på de här uttalandena om säl och skarv. Vi menar att det är det storskaliga industriella fisket som är den stora delen, och vi har förstått utifrån forskningen att det är så det ligger till. Det nämnde vi också i miljö- och jordbruksutskottet. Vi tycker att det blir en felaktig förskjutning i diskussionen – även om säl och skarv också står för en del. Vi vill inte att betoningen blir att det är säl och skarv som står för den största andelen av problematiken.

Anf. 65 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag vill bara för tydlighetens skull säga att vi ju överlägger om det som är regeringens ståndpunkt inför ministerrådet. I det utskickade materialet har vi fått en ståndpunkt som är på fyra rader.

Nu hänvisar statsrådet till att det som rör ekosystemansats och försiktighetsprincipen fanns med i gårdagens ståndpunkt på mötet i miljö- och jordbruksutskottet. Det är ju i alla fall så att det är det talade ordet som statsrådet kommer med hit som gäller. Vi kan ju inte överlägga om gårdagens ståndpunkt i miljö- och jordbruksutskottet, utan du måste ju vara tydlig med vad det är ni tänker adressera just på det här ministerrådet.

Ska vi uppfatta det som att allt det som ministern har sagt här är den svenska ståndpunkten? Också beskrivningen av hela meddelandet ägnade ju ministern ganska mycket tid åt. Jag vet att det är det talade ordet som gäller. Men i så fall har alltså den svenska ståndpunkten vuxit extremt mycket jämfört med vad som var utskickat.

För framtiden kanske det kan vara bra att göra ett kompletterande utskick mellan utskottet och EU-nämnden. Det är ju det som är själva idén med att frågorna först tas upp i utskottet och sedan i EU-nämnden.

Anf. 66 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag fick ju två frågor om att jag hade ändrat vad jag sa. Ledamöterna hänvisade också till miljö- och jordbruksutskottet, och därför sa jag att både ekosystemansats och försiktighetsansats nämndes i min talepunkt i går, liksom här i dag.

Sedan var det detta med säl och skarv. Att säl och skarv står för ett större uttag av fisk än det svenska fisket är inget som jag hittar på. Det är inget tyckande. Om fiskekvoterna innebär att vi tar upp 70 000 ton genom fiske samtidigt som vi med rätt stor säkerhet genom forskning kan se att sälens åter 100 000 ton innebär det per definition att sälens uttag av fisk är större än det svenska fisket. Det är ju så. Det är inget tyckande från min sida utan ett konstaterande.

Regeringens ståndpunkt är att vi behöver angripa problemen med fiskebestånden från flera håll. Vi vill ha lågt satta kvoter, och detta kommer vi garanterat att driva även i kommande förhandlingar. Vi behöver också vidta åtgärder och fortsätta att arbeta på miljösidan så att havsmiljön förbättras. Men vi behöver också se på de predatorer som finns, som uppenbarligen påverkar bestånden på ett sätt som just nu är kraftigare än det svenska fiskets påverkan.

Anf. 67 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Bara för att det ska vara riktigt tydligt: Då tolkar jag det alltså som att man i den svenska ståndpunkten kommer att inkludera försiktighetsprincipen och en ekosystembaserad förvaltning? Det är på det sättet jag tolkar det som sägs muntligt här.

Jag tycker inte riktigt att jag fick svar på de frågor jag ställde, men jag känner till de initiativ som har tagits. Tro det eller ej, men jag berömde faktiskt regeringen för dessa initiativ i miljö- och jordbruksutskottet i går. Jag hoppas att regeringen kommer att fortsätta att vara aktiv för att samla det stöd som vi behöver för att Östersjön ska få en chans att återhämta sig.

Det planeras nu för ett högnivåmöte den 30 september. Detta möte äger rum innan kvoterna sätts. Då undrar jag: Hur kommer regeringen att utnyttja det utrymmet och den möjligheten att få med sig andra länder på en återhämtningsplan med nya Icesråd och sänkta kvoter? Detta är jag också nyfiken på att höra.

Jag undrar också om ministern kommer att driva på för att villkora fisket efter arter som till exempel rödspätta, som medför stora bifångster på utarmade bestånd som torsk. Kommer man att villkora exempelvis vilka redskap som ska användas för att hålla bifångsterna på en så låg nivå som möjligt?

Anf. 68 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Det blir kanske lite repetition, men jag vill ändå svara på det som Miljöpartiet frågar här.

Vi har ju tagit varje tillfälle som har funnits för att ta upp dessa frågor. Den första större aktiviteten var när vi bjöd hit alla Östersjöländers fiskeministrar. Den nya kommissionären, Kadis, har varit här och träffat representanter för det småskaliga fisket, myndighetspersoner och så vidare. I det sammanhanget tryckte vi också på för att vi skulle få Our Baltic Conference till Sverige den 30 september, vilket nu blir verklighet. Det är naturligtvis också en mängd bilaterala samtal som man behöver ha när det finns olika ståndpunkter och ingångsvärden i en fråga som är väldigt viktig för oss.

Vi har också tagit initiativ till ett gemensamt vetenskapligt seminarium mellan Sverige och Finland, vilket i sig är viktigt, för när det gäller vissa bestånd är det bara vi som påverkas. Vi har inte heller varit överens om hur de ska förvaltas och så vidare. Det är mycket som vi har gjort.

Redskapsfrågan lämnar jag över till Marianne.

Anf. 69 Ämnesrådet MARIANNE GOFFENG RAAKIL:

Tack för frågan! Krav på nyttjande av selektivt redskap om man fiskar torsk har precis trätt i kraft. Detta togs fram när vi hade ett riktat fiske på torsk.

Nu har ju situationen blivit den motsatta, det vill säga att man fiskar plattfisk med eventuella bifångster av torsk. Där har redskapsutvecklingen ännu inte kommit ikapp. Innan man kan föreskriva vissa redskap måste det tas fram redskap som vetenskapligt testas, granskas och godkänns.

Detta är ett medskick kopplat till redskapsfrågan.

Anf. 70 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! För att förtydliga vill jag säga att vi står fast vid vår avvikande ståndpunkt, men den del som handlade om försiktighetsansats är ju täckt nu. Där kan vi alltså ändra vår ståndpunkt. Men det var ganska mycket annat som ingick i vår avvikande ståndpunkt, och det håller vi fast i.

Sedan vill jag inte vara grälsjuk. Men låt mig säga att Stockholms universitets Östersjöcentrum ger en annan bild av hur det ser ut med exempelvis säl. Det vetenskapliga underlaget är delat. Det finns ingen entydig bild när det gäller hur mycket sälen står för. Forskare säger olika, helt enkelt. Jag ville bara nämna detta för protokollets skull.

Anf. 71 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tänkte nu redogöra för Miljöpartiets avvikande ståndpunkt. Jag är glad över att man tog med ekosystembaserad förvaltning och försiktighetsprincipen. Det är viktigt. Jag välkomnar också de initiativ som regeringen har tagit och önskar regeringen lycka till med att finna stöd.

Vi tycker ändå att ståndpunkten hade kunnat vara mer utbroderad och tydlig i denna viktiga fråga. Vi hade velat få med att restaurering och återhämtning i kritiska havsområden är viktigt och centralt, att Sverige kommer att driva på för detta och att Sverige stöder kommissionen när det gäller att föreslå kraftfulla återhämtningsåtgärder för bestånd i kritiskt läge, särskilt Östersjön, där fisketrycket måste minskas och livsmiljöerna förbättras.

Jag hade också önskat att den svenska ståndpunkten hade inkluderat att man ska verka för en effektiv kontroll för att säkerställa korrekta fångstarter och att Sverige ska verka för fler marina skyddade områden som ges reellt skydd som också innefattar skydd från destruktiva fiskemetoder, så att fiskeripolitiken utgår från att hela havsekosystemets funktion ska bevaras.

Jag hade också önskat att det i ståndpunkten hade kunnat framgå att Sverige instämmer i den kritiska situationen för den europeiska ålen. Här rekommenderar Ices att inget fiske över huvud taget ska ske för att ålen ska ha en chans att återhämta sig och överleva.

Jag hade önskat att det i ståndpunkten kunde framgå att man vill stötta åtgärder för att underlätta för kustsamhällen och stärka det småskaliga fisket på olika sätt för att värna ett hållbart fiske med skonsamma och selektiva fiskemetoder.

Anf. 72 HÅKAN SVENNELING (V):

Jag ansluter mig till Miljöpartiets avvikande ståndpunkt. Utifrån det som bland andra Jytte Guteland har varit inne på vill jag säga att det är klart att det är fakta när det handlar om vad fiske eller predatorer tar upp. Men det handlar också om hur man använder fakta för att ge en viss bild. Här tycker vi att regeringen ger en bild av att säl och skarv står för mer, och det gör man genom att basera statistiken på ett mindre område för Sverige och ett större område för säl och skarv.

Anf. 73 ANNA LASSES (C):

Jag tycker att detta har varit en ganska förvirrande diskussion. Jag hade också önskat att stånpunkten var betydligt tydligare. Jag sitter ju inte själv i utskottet, och även om jag har talat med de mina i utskottet tycker jag att det är mycket som blivit otydligt.

Nu undrar jag om Socialdemokraternas avvikande stånpunkt. Finns säl och skarv med där, eller är det bara fokus på fisk?

Anf. 74 JYTTE GUTELAND (S):

Nej, vi har inte med säl och skarv.

Anf. 75 ANNA LASSES (C):

Bra. Då ansluter jag mig till Socialdemokraternas avvikande stånpunkt.

Anf. 76 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! De studier jag hänvisar till vad gäller säl och skarv kommer bland annat från Stockholms universitet. En studie, som visserligen är några år gammal, konstaterar ju att sälerna äter ungefär 100 000 ton fisk per år i Östersjön. Nya studier indikerar att uttaget nu sannolikt är betydligt större, eftersom sälbestånden har fortsatt att växa med ungefär 5 procent per år. Detta kan jämföras med det svenska fisket, som understiger 70 000 ton. Studien har gjorts av tolv forskare från bland annat Stockholms universitet, SLU och universitet i andra Östersjöländer. Den har publicerats i Ices tidskrift.

Utgångspunkten är SLU:s artdatabank, som slår fast att en gråsäl i genomsnitt äter 2–3 procent av sin kroppsvikt, och en försiktigt satt genomsnittsvikt är 200 kilo. För 70 000 individer leder det till dessa nivåer. Det är alltså inget hittepå.

Bara för att predatorer har en påverkan på sill- och strömmingsbestånden betyder det inte att man kan ha vilka fiskekvoter som helst. Detta har också regeringen visat genom att driva på för så lågt satta fiskekvoter som möjligt.

Men vi kommer inte att klara bestånden och få en bättre återhämtning av dem om vi inte klarar av att se de faktorer som de facto påverkar dem. Det handlar om havsmiljö, fisketryck och predatorer. Alla dessa måste vi arbeta med för att få till stånd en ordentlig återhämtning. Det är detta som är min poäng.

Anf. 77 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Vi ska absolut inte ha någon debatt. Men vi vill ändå nämna, precis som vi gjorde i miljö- och jordbruksutskottet, att vi socialdemokrater också ser skarven som ett problem, och vi har också politik för det.

Vi tycker att är det viktigt att inte vara slarvig med orden och med hur man uttrycker det. Inom forskningen finns det ingenting som säger det statsrådet säger just nu. Senast i april skrev forskare vid Stockholms universitet: ”Fel att koppla säl och skarv till sillbeståndens problem” och ”Fisket tar mer fisk.” Enligt Karl Lundström, forskare vid SLU, är det ”felaktigt att påstå att sälar och skarvar skulle ha en betydande negativ

påverkan på de stora sill- och strömmingsbestånden i Östersjön. – Nej, man kan inte säga så. Det är inte vetenskapligt belagt, säger han.”

Jag tycker att det är viktigt att vi är tydliga med vad som är vetenskapligt belagt.

2024/25:37
18 juni

Anf. 78 ORDFÖRANDEN:

Statsrådet ska få möjlighet till replik. Därefter drar jag, lite oavsett vad statsrådet säger, ett streck i debatten om sill och skarv, för alla som är intresserade av det.

Anf. 79 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Jag vill bara påpeka att Karl Lundström har skrivit också den artikel som jag hänvisar till.

Anf. 80 ORDFÖRANDEN:

Med det konstaterandet konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna och Centerpartiet och en från Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Omnibuspaketet om jordbruk.

Anf. 81 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Den 14 maj presenterade kommissionen sitt tredje omnibuspaket, ett förenklingspaket för den gemensamma jordbrukspolitiken, GJP. Förenklingsförslagen för den gemensamma jordbrukspolitiken är en del i det större förenklingspaket som EU-kommissionen arbetar med och som kommer att antas vid allmänna rådet men som även behandlades i rådet för jordbruk och fiske.

Förenklingsförslagen kommer att diskuteras på rådsmötet den 23–24 juni. Ett fakta-PM har överlämnats till riksdagen, och i går var frågan föremål för överläggning i miljö- och jordbruksutskottet.

De ändringar som ingår i förenklingspaketet ska enligt kommissionen förenkla för jordbrukare och skapa förutsättningar för att anpassa det nationella genomförandet till de specifika behoven i olika medlemsstater och olika typer av företag, förbättra konkurrenskraften och ge medlemsstaterna mer flexibilitet.

Det kanske mest intressanta förslaget för svensk del gäller möjligheten för medlemsstaterna att ge stöd för nationella miljö-, klimat- och djurskyddsbestämmelser som går utöver nivån i EU-regelverken.

Utöver det föreslår kommissionen bland annat

- förenklingar i grundvillkoren, i första hand för ekologiska jordbrukare
- en utökning av det förenklade stödet för små jordbruk
- möjligheter att betala vissa stöd per djurenhet i stället för per areal
- en ansats för att begränsa antalet fysiska kontroller och krav riktade till medlemsstaterna för att utveckla arbetet med datadelning, för att minska rapporteringsbördan för företagen.

När det gäller krishantering föreslås att jordbruksreserven i större utsträckning ska kunna riktas till stöd vid marknadskriser. Samtidigt ska

medlemsstaterna ges möjlighet att omfördela medel från inkomststödet till ett nationellt krisstöd för att hantera effekter av väderhändelser.

Myndigheterna berörs även av förslagen på förenklingar i administration och uppföljningen av de nationella strategiska planerna. Regeringen välkomnar att kommissionen lämnar förslag som innebär förenkling för jordbrukare och myndigheter och som i stor utsträckning går i linje med målsättningarna för den svenska livsmedelsstrategin. Regeringen välkomnar särskilt förslaget om att kunna betala för nationella djurskyddskrav som går utöver nivån i EU-regelverken. Det ger förutsättningar för att stärka arbetet med att öka djurvälståndet.

Regeringen är positiv till förslagen om att förenkla grundvillkoren men anser att de behöver förenklas ytterligare i en kommande reform.

I fråga om möjligheten att betala ut stöd per djurenhet menar regeringen att även andra miljöersättningar och kompensationsbidrag åtminstone på sikt bör kunna betalas ut per djurenhet. Det skulle kunna underlätta och även minska risken för kapitalisering av exempelvis betesmarkersättningar.

Proportionella regler om kontroller är en förutsättning för effektivt genomförande av den gemensamma jordbrukspolitiken. Det är positivt att kommissionen tar steg för att begränsa antalet kontroller hos jordbrukaren. Förslaget om att underlätta för delning av data mellan olika aktörer kan även bidra till att minska rapporteringsbördan för lantbrukare och underlätta för myndigheterna. Det är dock viktigt att medlemsstaterna ges tillräcklig flexibilitet i genomförandet.

Regeringen anser att förenklingspaketet bör hanteras skyndsamt och att det därför preliminärt skulle kunna antas i nuvarande form. Men det är i nuläget oklart om ett skyndsamt förfarande kommer att vara möjligt.

Regeringen kommer att verka för att ytterligare förenklingssteg tas i samband med den kommande reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken. Överlag behöver fortsatta förenklingar och ökad effektivitet och ändamålsenlighet präglade det fortsatta arbetet.

Anf. 82 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Det här är en positiv utveckling. Vi står absolut bakom det. Vi skulle bara vilja ha ett tillägg. När det gäller ytterligare förenklingar hade vi gärna sett att det stod: ytterligare förenklingar, särskilt ett borttagande av GAEC 7, som är växtföljdskrav.

Anf. 83 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag vill tacka ministern för dragningen.

Jag blev uppriktigt positivt överraskad när jag läste om detta. Särskilt glädjande är det förstås att regeringen betonar att förslaget att kunna betala för nationella djurskyddskrav som går utöver nivån i EU-regelverken kan ge förutsättning för att stärka djurvälståndet.

På sammanträdet i miljö- och jordbruksutskottet i går ställde jag en fråga om man inte kan se det som en lösning på debatten vi har haft om betesrätten. Man kan helt enkelt ge ersättningen till de bönder i Sverige som låter korna vara ute och beta, så att de också kan gynnas ekonomiskt inom det här stödet. Då måste det förstås in i den strategiska planen, så att det implementeras. Det ser jag mycket fram emot.

Miljöpartiet hade gärna sett att ytterligare en sak kommit med i den svenska ståndpunkten. Det finns många saker i detta som är bra för såväl natur som klimat och miljö. Vi hade önskat att det också hade kunnat vara en del av den svenska ståndpunkten. Men annars är detta glädjande.

Jag har dock en fråga. Det nämns och skrivs om nya djurstöd. Är det något som ni tror skulle kunna gynna dikor, alltså att man får ersättning för till exempel dikor? Läser ni in att det kan omfattas av nya djurstöd?

Jag har en annan fråga eller kanske en farhåga. Det är bland annat positivt att man kan få ersättning per djur och kanske inte bara kopplat till areal; vi har varit kritiska till arealstödet och vill koppla det mer till olika måluppfyllelser. Ser ni en risk för att detta skulle kunna innebära att väldigt stora djurfabriker, med stora besättningar, kan gynnas på ett sätt som missgynnar många miljöaspekter?

Det vi ser som gynnsamt är om fler betande djur, till exempel kor, kan vara ute och upprätthålla betesmarker. Men vi ser med oro på att detta, kanske inte i Sverige men inom EU, kan öppna upp för några få, för att koncentrera och för storskalighet. Det finns en sådan farhåga. Delar ni den, eller ser ni annorlunda på detta?

Anf. 84 HÅKAN SVENNELING (V):

Flera av förslagen är väldigt bra. Jag instämmer med regeringen att det är särskilt positivt när det gäller förslaget om att betala ut för nationella djurskyddskrav utöver nivån för regelverket. Det kan få jättestor inverkan på svenskt jordbruk och leda både till att vi stärker djurvälståndet och till att lantbrukarna faktiskt får betalt för de tjänster de levererar på ett bra sätt. Det vore väldigt bra om man kan få till en sådan viktig regelförenkling.

Under tiden vi har suttit här har det kommit en nyhet om att Sveriges utsläpp nu ökar ännu tydligare, statistiskt sett. Det har kommit tidigare också. Vi känner en oro för att de här förändringarna ändå skulle kunna innebära ändringar som gör att vi inte når de antagna miljö- och klimatmålen.

Jag undrar om regeringen har med i sin ståndpunkt att det här inte ska ändra förutsättningarna för att nå miljö- och klimatmålen.

Anf. 85 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Också vi vill peka på detta med miljö- och klimatmålen. Vi är positiva till att regeringens ståndpunkt tar med nationella djurskyddskrav. Det känns oerhört positivt. Men vi saknar miljö och klimat i ståndpunkten. Vi tycker att det är lika viktigt att se dessa som relevanta i sammanhanget.

Anf. 86 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Det är jättespositivt, vilket flera instämmer i, att vi har lyckats få framgång när det gäller djurvälståndet. Det har inte varit jättemånga länder som har drivit på för det. Måhända lyfter vi upp den lite extra eftersom det är en tydlig framgång för vårt påverkansarbete. Det är en riktigt bra seger för svensk linje.

Att det per definition skulle ta bort hela diskussionen om beteskravet är för tidigt att säga. Den frågan är under beredning. Men klart är att det finns en möjlighet att ge ersättning om det här går igenom. Och just ersättningsfrågan har varit en bärande del i argumentationen och en

anledning till att bland annat utredningen har argumenterat för ett slopat beteskrav. Ersättningsfrågan har varit central i den, eftersom den snedvrider konkurrensen gentemot andra EU-länder som har och kan få ha den typen av ersättningar till sina bönder som har betande djur.

Vad gäller miljö- och klimatmål är bedömningen från både vår och kommissionens sida att det här har mycket liten påverkan på de delarna. Vi har också framfört att det är fortsatt viktigt för oss. Det har jag rapporterat om här tidigare.

Vad gäller Centerns fråga om GAEC 7 har vi tidigare varit tydliga med regeringens position i diskussioner om just det. Men vi ska gärna komplettera, om det har skett något där som jag inte har koll på.

Anf. 87 Kanslirådet ULRIKA RINMAN:

Regeringen har en position om att vi önskar ta bort GAEC 7, eftersom man anser att det är ett krav som har ytterst liten påverkan på miljön men som ger administration.

I det här läget finns det kanske få möjligheter att göra ändringar. Men den ligger med i att vi vill se ytterligare förenklingar av grundvillkoren framgent. Vi passar på att säga det så fort vi kan. Men det är inte säkert att det kan drivas i den här processen.

Anf. 88 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Socialdemokraterna vill ha in miljö och klimat tillsammans med djurskydd i ståndpunkten.

Anf. 89 ORDFÖRANDEN:

Det är alltså en avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna.

Anf. 90 HÅKAN SVENNELING (V):

Detsamma gäller för vår del. Vi anmäler också avvikande ståndpunkt i den delen.

Anf. 91 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Även vi gör det. Jag tänker därför att vi kan ansluta så att den blir gemensam, eftersom de var snarlika. Vi vill gärna få in miljö och klimat i ståndpunkten.

Jag fick kanske inte svar om dikorna och hur ni ser på om det kan falla in i det här. Om ni inte vill kommentera eller om det finns en annan bedömning – min farhåga är att ett stöd baserat på djurindivider kan gynna en riktning mot stora koncentrerade enheter – får det vara så.

Jag ställde också en fråga i miljö- och jordbruksutskottet i går om att kommissionen bara behöver godkänna strategiska ändringar. Då var min fråga: Vad är en strategisk ändring? Jag fick svaret att det är stora saker men inte de små sakerna.

Den farhåga jag känner, eftersom man inte vill skriva in miljö och klimat och eftersom jag ser CAP och jordbrukspolitiken som en nyckel för att uppnå både klimat- och naturmål, är att detta på något sätt skulle kunna öppna för urvattning. Regelförenkling är vi absolut positiva till, men om miljö-, natur- och klimatsidan riskerar att urvattnas är vi oroliga för det. Om ni ville kommentera eller tydliggöra det vore det uppskattat.

Anf. 92 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Jag ber om ursäkt för att vi slarvade med svaret där.

Vi bedömer inte det. Som jag sa lite snabbt bedömer varken vi eller kommissionen att detta kommer att ha några stora miljö- eller klimateffekter.

Jag vill dock släppa ordet vidare så att vi kan få några ord om hur systemet ser ut.

Anf. 93 Kanslirådet ULRIKA RINMAN:

Det man föreslår är att vissa klimatersättningar och ekostöd ska kunna betalas per djur. Vi vill att det ska utvidgas till andra miljöersättningar och även kompensationsstödet.

När det gäller exempelvis ekostödet vill vi betala för de djur som följer ekoregelverket, men som det är i dag kan vi inte betala direkt till djuren. Det måste gå via arealen, vilket gör att det blir komplicerat.

Det är alltså bara i den typen av stöd man ser den här förändringen. Det är inte ett direkt stöd till alla djur, och därmed ska det inte heller vara någon risk för den typen av utveckling, till stora djurfabriker och sådant. Det är direkt kopplat till miljöfrågor.

Som vi pratade om i går är strategiska ändringar, bara för att förtydliga, när man tar bort eller lägger till nya stöd eller ändrar målvärden, inte en hel del av de andra, väldigt små, tekniska ändringar som man gör. Så har vi uppfattat förslaget.

Anf. 94 ORDFÖRANDEN:

Då finner jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en gemensam avvikande ståndpunkt anmäld från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Förordningen om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden.

Jag ska också säga till nämndens ledamöter att om vi inte är klara när det ringer in till votering ajournerar vi sammanträdet och återsamlas efter avslutningen i kammaren. Det är inte ett hot; det är ett konstaterande. Vi behöver nämligen färdigställa detta.

Anf. 95 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Det polska ordförandeskapet kommer vid rådsmötet att lämna en lägesrapport gällande förhandlingarna om en ny EU-förordning för djurtransporter. Sverige har välkomnat förslaget.

Som regeringen tidigare har poängterat är det angeläget med ett nytt regelverk för att förbättra djurskyddet vid transport. Utöver att förbättra djurens välfärd bidrar det också till att skapa en mer likvärdig tillämpning och bättre efterlevnad av lagstiftningen än vad vi ser i dag. Samtidigt är det viktigt att föreslagna åtgärder är kostnadseffektiva och står i proportion till djurskyddsnyttan.

Förhandlingar på teknisk nivå har nu pågått i över ett år. Även om inte alla delar i förslaget har behandlats än framgår det alltmer tydligt att det finns stora motsättningar på flera områden. En majoritet av medlemsländerna säger sig förvisso vilja förbättra djurskyddet men understryker samtidigt riskerna för att förslaget kommer att innebära ökade kostnader och administrativa bördor för företag och myndigheter,

2024/25:37

18 juni

vilket kan äventyra animalieproduktionen inom unionen. Vidare betonas betydelsen av att upprätthålla befintliga handelsflöden och värna den inre marknaden, liksom exporten till tredjeländer.

Parallellt har också Europaparlamentet inlett sin behandling av förslaget. Över 3 100 ändringsförslag har inkommit, däribland förslag om att helt förkasta förslaget.

Den grupp av likasinnade medlemsstater som önskar stärka djurskyddet samtidigt som andra värden också beaktas utgör inte någon blockerande minoritet, vilket gör det svårt att få igenom meningsfulla förbättringar eller att stoppa ändringar som riskerar att urholka förslaget ur ett djurskyddsperspektiv. Det gäller exempelvis förslag om kraftigt ökade transporttider.

Danmark kommer inom kort att ta över ordförandeskapet. Jag menar att det är viktigt att Sverige fortsätter att vara spelbart i förhandlingen för att kunna påverka förslaget i den riktning vi önskar. Vi behöver fortsätta arbeta för en högre djurskyddsnivå inom EU och därmed även för mer jämlika konkurrensvillkor. Det gynnar både djuren som transporteras och våra svenska animalieproducenter.

Anf. 96 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Här vill jag verkligen bara ge något slags armering och stöd till denna kamp som ni verkligen utför.

Vi hade tidigare en avvikande ståndpunkt. Jag vill bara läsa upp den och hoppas att ni därmed känner vårt stöd:

Svensk djurskyddslagstiftning är ett föredöme på många sätt. EU:s regelverk bör närma sig svenska regler när det gäller transporttider och utrymme för djuren. I dag orsakas stort lidande för djur i transport framför allt på grund av regler som inte efterlevs och där upprepade överträdelser inte får några konsekvenser för utövaren. Det bör införas EU-gemensamma minimistraff för den som inte följer de regler som i dag säkerställer att djur har tillräckligt med frisk luft, mat, vatten och pauser under transport.

Allt stöd från mig! Kämpa på!

Anf. 97 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Också vi vill ge eldunderstöd och berömma regeringen för att vara ambitiös här. Vi vill att ni fortsätter vara det. Vi tycker att detta är oerhört viktigt.

Vi skulle vilja ha med sjötransporter. Vi vet att det är många medlemsländer som inte vill det, men vi vill att den svenska regeringen ändå trycker på.

Vi har också förstått av statssekreteraren i miljö- och jordbruksutskottet sagt att hästnäringen och de frågor man hade där är omhändertagna. Det var lite kring det kommersiella, men det har vi förstått är omhändertaget. Gränsdragningsproblematiken är väl känd, om vi förstod rätt, för er på departementet.

Anf. 98 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar ministern och regeringen för ambitionen i den här frågan.

Jag tänker inte anmäla någon avvikande ståndpunkt. Jag tänker bara göra några medskick som jag hoppas att ni kan ha i beaktande.

Ett är att stödja kommissionens förslag om att inkludera vattenlevande djur i lagstiftningen.

När vi pratar om administrativ börda verkar vi också vara överens om att detta inte ska ske på bekostnad av djurskyddsnivån.

I övrigt menar vi att det är viktigt att man främjar lokal slakt och kortare transportkedjor. Detta skulle också kunna finnas med som en ambition i den gemensamma jordbrukspolitiken för att minska andelen långväga djurtransporter.

Det är också viktigt med den digitala spårbarheten. Vi önskar att den skulle bli obligatorisk.

Någonting som har saknats är också sanktionering vid överträdelser.

Anf. 99 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Tack för stöd! Jag kan bara konstatera vad gäller transporter till sjöss att det är problematiskt från djurskyddssynpunkt om transporttiden skulle stå still till sjöss. Sverige verkar i förhandlingarna för att transporter till sjöss ska räknas in i den tid som djuren transporteras.

Anf. 100 ORDFÖRANDEN:

Då noterar jag inga avvikande ståndpunkter. Den avvikande ståndpunkt som Centern läste upp var ett stöd – ett medskick.

Med det konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Förordningen om produktion och saluföring av växtförökningsmaterial.

Anf. 101 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Det polska ordförandeskapet avser att ge en uppdatering om den pågående rådsförhandlingen om ny lagstiftning för produktion och saluföring av växtförökningsmaterial till lantbruk och trädgårdsnäringen. Detta är en förhandling som pågått sedan juli 2023. Det är en tekniskt komplicerad förhandling. Polen har gjort goda framsteg under sitt ordförandeskap. Under våren har man diskuterat och nått samsyn kring många frågor som definitioner, regler om produktion och marknadsföring, auktorisering och övervakning av professionella aktörer samt undantagsregler för bland annat genbanker. Inte minst har man tagit sig an att fastställa vilka grödor som ska ingå i den gemensamma listan över registrerade sorter.

Sverige kommer att fortsätta framföra att lagstiftningen måste ta hänsyn till klimatförhållandena i norra Europa med våra begränsade förutsättningar för lantbruk och att vi får behålla vårt undantag för flyghavre. Givetvis bevakar vi även att lagstiftningen inte kommer att innebära ökade administrativa bördor för företag och myndigheter.

Anf. 102 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar också för den här redogörelsen.

Jag har inte så bra koll på om det jag ska fråga om redan omfattas, så det kan bli en kunskapsfråga eller ett medskick beroende på svaret. Det

gäller invasiva främmande arter. Jag undrar om det finns skyddsmekanismer inom detta för att det inte ska finnas sådana risker – jag tänker på sådant som lövplattmasken. Det har blivit en stor diskussion om invasiva arter, och många som handlar med trädgårdsprodukter och liknande känner en stor oro. Tas detta i beaktande?

Anf. 103 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Nej, det omfattas inte. Tjänstemannasidan får gärna förklara mer.

Anf. 104 Departementssekreterare CATHARINA ROSQVIST:

Nej, främmande arter omfattas inte, däremot de arter som är karantänskadegörare. Lövplattmasken är inte en karantänskadegörare. Svaret är alltså nej.

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Då blir det ett medskick från Miljöpartiet, noterar vi.

Med det konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi kommer till dagordningspunkt 8, Förordningen om en övervakningsram för resilienta europeiska skogar.

Anf. 106 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Under ett och ett halvt års tid har förslaget om en övervakningsram för resilienta europeiska skogar förhandlats i rådet. Sverige har från början påpekat ottydligheter gällande mervärde och risker för administrativa kostnader och dubbelrapportering.

Efter den senaste lägesrapporteringen i samband med jordbruks- och fiskerådet i slutet av förra året gjorde det polska ordförandeskapet ett större omtag. Bland annat ströks stora delar, exempelvis kartor baserade på fjärranalys samt begreppen skogsenheter och skogsplaner. Det är även tydliggjort att medlemsstaterna ska dela aggregerad information och inte rådata. Med detta minskade även riskerna kopplade till säkerhet, försvar och sekretess.

I förslaget till allmän riktlinje finns nu endast de statistiska indikatorerna kvar, vilka i huvudsak är baserade på de nationella skogsinventeringarna. Det är även möjligt för medlemsstaterna att använda andra datakällor. Vi har även fått bort problematiska delegerade akter.

För att undvika dubbelrapportering åläggs även kommissionen att dela sådan information som medlemsstaterna redan samlar in genom annan lagstiftning eller rapporteringsprocesser.

Förslaget har fortfarande sina brister, och mervärdet är inte fullt ut klarlagt. Vissa administrativa bördor och kostnader kommer att uppstå. Regeringen anser dock att ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje kraftigt har gått i en avsmalnande och förenklande riktning, vilket minskar genomförandekostnaderna. Exempelvis behöver vi inte göra nya kartläggningar. Samtidigt kan förslaget bidra till att fler medlemsstater nu kommer att rapportera sådana indikatorer som vi redan bedömt har ett mervärde i andra processer.

Regeringen avser därför att acceptera och ställa sig bakom den allmänna riktlinjen och att i den fortsatta förhandlingen verka för att kvarstående frågor hanteras. Vi bedömer sammantaget att mervärdet nu är tydligare och att lagförslaget genom intensiva förhandlingar har blivit betydligt smalare och mer kostnadseffektivt. Vi har fått stort gehör för våra ståndpunkter och anser att det är viktigt att visa vårt stöd för detta arbete. Det är även strategiskt viktigt att ha fortsatt inflytande under trepartssamtal.

Anf. 107 REBECCA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar för dragningen.

Detta är en fråga där jag har tydliggjort Miljöpartiets ståndpunkt tidigare. Jag kan bara beklaga att det nu är en så urvattnad produkt att regeringen menar att man kan ställa sig bakom den. Jag vet nämligen att våra ingångar är helt olika.

Vi menar att det hade behövts ett juridiskt bindande krav som verkligen säkerställer en oberoende övervakning av EU:s skogar. Sverige har ett stort ansvar för att det inom hela EU etableras en hög lägstanivå som kan hjälpa till att komma till rätta med de mycket omfattande problemen med skövling av värdefulla skogar i många länder.

Anf. 108 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för den muntliga framställningen, som var mer klargörande än den korta skriftliga texten. Jag var faktiskt lite osäker på om regeringen stod bakom förslaget eller inte. Men nu har jag förstått det som att regeringen stöttar förslaget, och det tycker vi från Centerpartiet är positivt.

Anf. 109 HÅKAN SVENNELING (V):

Från Vänsterpartiets sida står vi fast vid vår tidigare ståndpunkt. Vi tycker att det är trist att det här förslaget har urvattnats och att Sverige varit delaktigt i urvattnandet. Men jag tänker inte läsa upp vår tidigare avvikande ståndpunkt utan hänvisar till det vi sa i nämnden i januari.

Anf. 110 ORDFÖRANDEN:

Har Vänsterpartiet en gemensam avvikande ståndpunkt med Miljöpartiet i den frågan? Det låter snarlikt. Ska vi notera dem som separata för säkerhets skull, eller vill ni slå era påsar ihop?

Anf. 111 HÅKAN SVENNELING (V):

De ska noteras som separata.

Anf. 112 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet och en från Vänsterpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 9, Övriga frågor.

Anf. 113 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag vill nämna två övriga frågor.

På rådsmötet kommer jag att ta upp en övrig fråga om atlantoscandisk sill. Skälet är bland annat att EU sedan årsskiftet inte längre har tillträde till att fiska sill i norska vatten, trots att EU och inte minst Sverige har en lång tradition av detta. Norge hävdar med stöd av Ryssland i de så kallade kuststatsförhandlingarna att EU och Sverige inte är kuststater för atlantoscandisk sill och därmed inte är berättigade till någon kvotandel. Samtidigt har Norge tillsammans med Ryssland och Färöarna ökat sina egna andelar, så att beståndet nu är överfiskat och utanför säkra biologiska gränser.

Vi vill därför uppmana kommissionen att fortsätta försöka förbättra relationen till Norge och samarbetet inom EU om hållbar förvaltning av gemensamma bestånd. Tanken är att Sverige ska ta upp frågan med stöd av Nederländerna, Irland, Tyskland och Frankrike.

Den andra övriga fråga jag tänkte nämna är att jag kommer att ta upp behovet av att handla för återhämtning av fiskbestånden i Östersjön och därigenom ge våra blå näringar, inklusive det småskaliga kustnära fisket, bättre framtidsutsikter och möjligheter att tillhandahålla fisk till oss konsumenter.

Att jag begärt att ta upp den här frågan som en särskild övrig fråga är bara en i raden av många saker som regeringen gör för att uppmärksamma och påverka i denna viktiga fråga. Trots mer än tio år av beslut i linje med eller under vetenskaplig rådgivning om MSY samt kompletterande åtgärder är situationen för många bestånd inte god.

Det är således säkert att försiktighet kommer att behöva vara ett ledord för Östersjön även framöver. Det gäller även när vi på grundval av kommissionens förslag ska fastställa fiskemöjligheterna för 2026 vid jordbruks- och fiskerådet i oktober. Den frågan kommer jag att återkomma till när kommissionen presenterat sitt förslag i slutet av augusti.

Utöver fastställande av hållbara fiskemöjligheter kommer jag på det aktuella rådsmötet att undersöka behovet av att ta ett helhetsgrepp och vidta åtgärder även vad gäller andra påverkansfaktorer. Kommissionen har, som jag nyss redogjorde för under punkten om kommissionens riktlinjer, konstaterat att åtgärder som enbart är begränsade till fiskets påverkan inte kommer att vara tillräckliga för att återhämta alla bestånd i Östersjön. Utifrån behovet av ett ekosystembaserat och holistiskt angreppssätt kommer jag vid rådsmötet bland annat att framhålla vikten av att hantera påverkansfaktorerna säl och skarv, då de ökande bestånden av säl och skarv i dag har ett uttag som bedöms vara större än det svenska fisket.

Jag upprepar även regeringens inställning att det bör ske en diskussion om hur kommissionen i sin beställning till Ices i större utsträckning kan inkludera ekosystemeffekter av fiske samt hur andra mänskliga aktiviteter och naturlig dödlighet, till exempel beroende på predatorer, påverkar fiskbestånden. Jag kommer även att påpeka vikten av att förbättra havsmiljön.

Allt det här har beskrivits i en not som distribuerats till både er och mina ministerkollegor samt ansvarig kommissionär inför rådsmötet nästa vecka.

Anf. 114 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

2024/25:37

18 juni

I mitt uppdrag i Nordiska rådet ingår nära förbindelser med Norge. Jag reagerade lite på det som sades. Jag förstår inriktningen att det är viktigt att lyfta den här frågan, men hur ser landsbygdsministern på möjligheterna att komma framåt? Norge är trots allt vår kanske närmaste bundsförvant i många sammanhang. Finns det inga andra sätt att resonera med Norge och på så vis kanske hitta vägar framåt?

Anf. 115 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Vi resonerar på alla tänkbara nivåer – på tjänstemannanivå och på politisk nivå. Senast i Kuopio förra veckan träffade jag statssekreteraren för den finländske fiskeriministern. Vi har försökt bygga så goda relationer som möjligt. Det finns en viss problematik i att jag trots mina relativt få år som fiskeriminister är inne på min tredje eller fjärde norska fiskeriministerkollega under samma tid. På den nivån har det varit svårt att ha någon längre kontinuitet än den senaste nya ministern. Men vi jobbar på för detta och trycker på. Här har kommissionen exklusiv kompetens, som det heter; det är kommissionen som sköter förhandlingarna, så vi måste också lägga tryck på kommissionen. Självklart jobbar vi i de nordiska sammanhangen på för att få till det här på något sätt, för detta är inte långsiktigt hållbart över huvud taget.

Anf. 116 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och önskar landsbygdsministern med medarbetare en glad midsommar och lycka till på rådet.

§ 3 Allmänna frågor

Statsrådet Jessica Rosencrantz

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 27 maj 2025

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor 24 juni 2025

Anf. 117 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Jessica Rosencrantz med medarbetare hjärtligt välkomna. Statsrådet möter en ”bearbetad” EU-nämnd; landsbygdsministern och statssekreterare Lybeck Lilja har mjukat upp oss för statsrådet. Vi börjar med återrapporten.

Anf. 118 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Tack – det är roligt att vara här! Det är lite syrefattigt, men det kompenseras av det härliga sorlet.

Allmänna rådets senaste möte hölls den 27 maj i Bryssel. Jag företrädde Sverige vid mötet. Nämnden har tagit del av den skriftliga återrapporten. Jag har inget ytterligare att tillägga men kan svara på frågor.

Anf. 119 ORDFÖRANDEN:

Jag ser inga frågor, och vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Förberedelser inför Europeiska rådets möte den 26–27 juni 2025: slutsatser.

Anf. 120 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Den 26–27 juni träffas stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet. Det sker ingen textförhandling om slutsatserna nu vid det allmänna rådet, men medlemsstaterna ges möjlighet att diskutera frågor som de anser vara särskilt viktiga.

Nämnden har tagit del av utkastet till slutsatser för Europeiska rådet. Utkastet fokuserar på Rysslands fullskaliga krig i Ukraina, Mellanöstern, säkerhet och försvar, EU i världen, konkurrenskraft samt migration. Därtill kan slutsatserna komma att innehålla frågor om EU:s utvidgning kopplat till Moldavien och västra Balkan samt beredskapsfrågor.

Statsministern återkommer för att samråda om svenska ståndpunkter inför Europeiska rådet. Jag kommer i dag att fokusera på de delar av slutsatserna som vi avser att lyfta upp vid allmänna rådet.

Rysslands aggressionskrig mot Ukraina står alltså i centrum för Europas politiska dagordning. Regeringen verkar för ett ökat, starkt och långsiktigt stöd till Ukraina – politiskt, militärt, ekonomiskt, humanitärt och rättsligt – samt ger stöd till fortsatta reformer för Ukrainas EU-närmande. Regeringen verkar för att stödet ska revideras skyndsamt och vara utformat efter Ukrainas behov.

Regeringen välkomnar att det 18:e sanktionspaketet är presenterat och driver på för ett antagande i samband med FAC nästa vecka. Det är alltså angeläget att EU upprätthåller och ökar trycket på Ryssland i det här läget, inte minst genom ytterligare sanktioner, tullar och åtgärder mot skuggflottan. Regeringen arbetar också aktivt för att frysta ryska tillgångar i större utsträckning ska användas till förmån för Ukraina.

Vad gäller den mycket allvarliga situationen i Mellanöstern är kriget i Gaza en humanitär katastrof. Israel har rätt att försvara sig mot Hamas terroristattacker, men det sätt som den israeliska regeringen nu bedriver kriget på är oacceptabelt. Tillsammans med övriga EU fortsätter regeringen att inskräpa kravet på Israel att omedelbart säkerställa obehindrat, säkert och varaktigt tillträde för humanitära aktörer i hela Gaza i enlighet med Israels skyldigheter under internationell humanitär rätt. Vi förväntar oss också att situationen mellan Israel och Iran kommer att tas upp i slutsatserna för Europeiska rådet. Kabinettssekreterare Dag Hartelius, som samråder med nämnden efter mig, kommer att redogöra ytterligare för situationen i Mellanöstern.

Gällande säkerhet och försvar driver regeringen på för att Europas försvarsberedskap och EU:s medlemsstaters försvarsförmåga ska stärkas. Nationell säkerhet, försvarsfinansiering och försvarsförmåga är i grunden ett nationellt åtagande, och så ska det förbli. Men EU-samarbetet kan bidra, och tillsammans kan vi skapa möjligheter som vi inte har var och en för sig. Till exempel är överenskommelsen om låneinstrumentet Safe viktig för att länder med mindre finansiellt utrymme ska kunna låna pengar till upprustning på bättre villkor. Sådana insatser tillsammans med åtgärder för en stark och konkurrenskraftig europeisk försvarsindustri stärker vår totala försvarsförmåga, vilket ökar säkerheten i Sverige och i Europa.

Det är välkommet att konkurrenskraft återigen lyfts upp på dagordningen. EU behöver stärka sin konkurrenskraft och öka sin produktivitet för att möta de utmaningar vi står inför. För att åstadkomma detta behöver vi en fördjupad inre marknad, inte minst genom borttagande av hinder och ökad efterlevnad. Därtill behövs ökad öppenhet, regelbaserad handel och tecknande av nya frihandelsavtal. Åtgärder bör även fokusera på att minska regelbördan för företag, stärka EU:s kapitalmarknader och stärka förutsättningarna för forskning och innovation. Den gröna omställningens potential att utgöra en motor för EU:s konkurrenskraft måste utnyttjas fullt ut.

Som det informerades om vid samrådet inför förra allmänna rådet har regeringen varit pådrivande för att inre säkerhet och arbetet mot den gränsöverskridande organiserade brottsligheten ska beaktas vid framtagandet av ny EU-lagstiftning. Det är därför väldigt välkommet att Sverige fått gehör för önskemålet att inkludera inre säkerhet i slutsatserna från Europeiska rådets möte. Den gränsöverskridande organiserade brottsligheten utgör ett hot mot hela vårt samhälle – mot demokratin, rättsstatsprincipen, konkurrenskraften och välbefindandet i Europa. Eftersom vi vet att en betydande del av den organiserade brottsligheten i Sverige är gränsöverskridande är samarbetet med andra EU-medlemsstater ett mycket viktigt komplement till det arbete regeringen gör här i Sverige.

Anf. 121 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag tackar EU-ministern. Vi återkommer vid samrådet med statsministern på måndag morgon. Jag vill bara understryka det som EU-ministern här tar upp; det är viktigt och relevant att lyfta upp det på allmänna rådet. Jag noterar att regeringen äntligen blivit mycket tydligare – i rätt riktning – när det gäller den fruktansvärda situationen i Gaza, vilket

är viktigt. Vi ger naturligtvis också fullt stöd i allt som handlar om Ukraina.

EU-ministern lyfte ju själv upp att det är klart att det man saknar när det gäller Mellanöstern är Israel och Iran. Det får vi väl hantera med utrikesministrarnas statssekreterare efteråt.

Jag ska inte anmäla någon avvikande ståndpunkt, men vi tycker att man i den här ståndpunkten också hade kunnat tala om rättvis handel. Vi tycker även att det är viktigt och riktigt att minska regelbördan, men det får inte ske på bekostnad av miljöskydd eller arbetarskydd.

Jag anmäler dock som sagt inte någon avvikande ståndpunkt. Det känns som att det som EU-ministern lyfte upp här är viktigt att säga på allmänna rådet.

Anf. 122 HÅKAN SVENNELING (V):

Jag läste i går en intressant artikel från Kielinstitutet, som följer vårt stöd till Ukraina. Om man läser den artikeln blir det uppenbart att Europa nu har ersatt USA när det gäller det militära stödet till Ukraina. Det är också väldigt tydligt att vi i de nordiska länderna gör väldigt mycket. Problemet vi har – och detta är svårt för oss att fatta beslut om – är att andra inte gör så mycket. Vi har sett relativt få omfattande beslut från andra länder under våren. Kielinstitutets data visar att Sverige ligger ungefär 5 miljarder euro ovanför Storbritannien och 10 miljarder euro ovanför Tyskland. Andra länder kommer långt nedanför detta.

Jag har en fråga och ett medskick till regeringen. Vad kan vi göra, och vad gör regeringen för att få fler länder att göra mer?

I går var jag tillsammans med tiotusentals andra på en demonstration här i Stockholm för Gazas folk. Där talade bland andra LO:s ordförande och biskopen i Stockholms stift. Jag vågar inte säga att det är ordagrant, men han sa ungefär så här: Det räcker inte med sanktioner mot några israeliska ministrar. Gränser är passerad. Vi bör agera.

Nu hålls statsministrarnas möte tre dagar efter utrikesministrarnas möte. Där kommer ju översynen av Israels brott mot associeringsavtalets artikel 2 om mänskliga rättigheter upp. Jag kan lova er att översynen kommer att visa att Israel har begått sådana brott. Det är uppenbart att Israel bryter mot de mänskliga rättigheterna genom sitt folkmord och att man därigenom bryter mot avtalet. Därför är det viktigt att vi drar en röd linje. Nu måste regeringen agera för att associeringsavtalet mellan EU och Israel suspenderas.

Anf. 123 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Naturligtvis ger jag fullt stöd vad gäller Ukraina. Jag håller också helt med om det Håkan Svenneling sa angående vad mer vi kan göra för att fler länder ska stötta mer.

Som jag sa till kabinettsekreteraren på utrikesutskottets möte i går tycker jag att regeringen har lyft sig ordentligt när det gäller kriget i Gaza och på Västbanken med skarpare formuleringar. Det är bra att man nu listar de extrema ministrarna, även om det inte räcker. Däremot skulle jag vilja se att man per omgående verkar för en paus i associeringsavtalet. Det är framför allt detta jag tycker saknas just nu.

Jag tycker också att det är jättebra att Moldavien tas upp här. Det glöms gärna bort i skuggan av Ukraina. De två hänger lite ihop på väldigt många

sätt, även om det är Ukraina som har det fysiska kriget. Moldavien är ett väldigt utsatt land. Det är därför jättebra att man tar upp det fortsatta stödet till Moldaviens reformarbete, för även detta bidrar till Europas säkerhet, och att man jobbar på för att bägge dessa länder ska komma med i EU.

Jag funderar lite på varför man inte kommer att ta upp Georgien. Även det är ju ett land där det händer väldigt mycket nu. Tror ministern att detta kommer att komma upp ändå, eller försvinner det kanske i skuggan av det som händer mellan Israel och Iran? Det är ju väldigt starkt fokus på det nu.

Anf. 124 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Från Miljöpartiet skulle vi vilja anmäla avvikande ståndpunkt vad gäller associeringsavtalet, som vi menar måste pausas.

Vad gäller migrationspakten brukar vi betona vikten av att säkerställa och verka för säkra vägar och att man värnar asylrätten.

Anf. 125 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Jag tackar Matilda Ernkrans för att hon instämde i mycket av det jag sa. Det är jättebra att vi har bred enighet i många av dessa stora och viktiga frågor. Jag uppfattade inga frågor, så jag har inget att svara på där.

När det gäller Vänsterpartiets inlägg noterade även jag den nya mätningen från Kielinstitutet, där det beskrivs att Europa nu ligger före USA i stödet. Det är alldeles uppenbart att vi måste jobba på flera fronter. Det gäller att förmå USA att bibehålla sitt engagemang, men det gäller också att vi från Europas sida själva kliver fram.

Frågan från Centerpartiet var vad vi gör och vad vi kan göra. En del är såklart att hålla frågan på dagordningen. Ibland känner man sig kanske lite tjugig när man återupprepar talepunkter, men jag tror att det är otroligt viktigt att Sverige och en del andra länder vid vartenda rådsmöte betonar att stödet till Ukraina måste hållas i, ökas och vara långsiktigt på alla fronter. Detta gör vi genom att hålla i frågan och genom att vara ett föredöme.

Precis som Vänsterpartiet beskrev, och som lyfts fram i Kielinstitutets rapport, är Sverige och de nordiska länderna på många sätt ett föredöme här. Inte minst i relation till vår storlek och jämfört med många andra länder är storleken på vårt stöd imponerande.

Vi fortsätter hela tiden att utveckla vårt stöd. Som ni vet har vi förstärkt stödet till Ukraina i år, och vi fortsätter att leverera olika typer av stödpaket.

Vi driver på och agerar som ett föredöme som förhoppningsvis inspirerar andra länder. Vi driver också på för att använda bulken – inte bara avkastningen – av de frysta ryska tillgångarna. Som ni vet finns det inte någon samstämmighet där, så det är svårt, men vi fortsätter att driva på. Från början var det ju ingen självklarhet att man skulle kunna använda avkastningen heller, man tack vare att Sverige och några andra drev på gick det åtminstone att få detta i hamn. Vi fortsätter att driva på för att använda bulken av de frysta ryska tillgångarna för att se till att Ryssland är med och betalar.

Detta var några delar. Det skiftar lite från land till land, men jag märker till exempel en delvis ny och skarpare ton från den nya tyska regeringen, som jag uppfattar som ännu mer framåtlutad när det gäller stödet till Ukraina och trycket på Ryssland. Det välkomnar vi. Det är bra att kunna

kroka arm utöver Norden, Baltikum och Polen och att kunna göra det med stora länder i Europa.

När det gäller situationen i Gaza är det ju på alla sätt en fruktansvärd humanitär katastrof vi ser. Regeringen driver på bland annat för att sanktionslista ett antal ministrar, för en översyn av associeringsavtalet – vi får se vad den översynen leder till – och för ytterligare sanktioner mot extremistiska bosättare. Vi driver alltså på för ytterligare skarpa åtgärder här, men jag noterar vad Centerpartiet och Vänsterpartiet säger.

Det är absolut bra att Moldavien finns på dagordningen. Det är bra att Moldavien inte tappas bort i diskussionerna om Ukraina. Det är lite så att situationen i Ukraina har gett skjuts åt frågan om EU:s utvidgning.

Jag var själv i Moldavien för någon månad sedan. Situationen där är väldigt prekär på många sätt i och med att Ryssland bedriver en omfattande påverkanskampanj inför valet i september. Det såg man också i förra årets valrörelse.

Här bidrar vi på många olika sätt. EU har ett hybrid rapid response team som inte har använts så mycket förut men som fanns på plats i Moldavien under våren. De har också sekonderats av personal från svenska myndigheter, både för att hjälpa dem att hantera desinformations- och påverkanskampanjer och som ett sätt för oss att lära oss. All den påverkan som sker från den ryska sidan är ju ett gemensamt europeiskt problem.

Vi driver också på för att Moldavien ska gå vidare och öppna kluster, eftersom man gör framsteg.

Varför inte Georgien? Det kan man alltid fundera på. ER-dagordningen är redan otroligt bred, och jag tror att många har svårt att uppfatta vad som kommer att vara huvudspåret för det här mötet. Just nu finns det inte på dagordningen. Däremot finns det en punkt om västra Balkan. Vi får se var fördjupningen kommer att ske under mötet. Situationen i Georgien är dock fortsatt oerhört bekymmersam på alla sätt.

Jag uppfattade två avvikande ståndpunkter från Miljöpartiet. Jag har inte så mycket att kommentera.

Anf. 126 HÅKAN SVENNELING (V):

Trots att jag hade ringat in och strukit under att vi anmäler avvikande ståndpunkt när det gäller migrationspakten, i enlighet med tidigare kända ståndpunkter, missade jag det. Vi anmäler också avvikande ståndpunkt när det gäller associeringsavtalet.

Anf. 127 MATILDA ERNKRANS (S):

Vi hakar på den avvikande ståndpunkten när det gäller associeringsavtalet. Det är ju känt sedan tidigare att vi har drivit på för det.

Anf. 128 ANNA LASSES (C):

Även jag anmäler avvikande ståndpunkt när det gäller associeringsavtalet.

Anf. 129 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkt angående associeringsavtalet från

Miljöpartiet, Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet. Vi har också en avvikande standpunkt gällande asylrätten, eller migrationspakten, från Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

2024/25:37
18 juni

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Den europeiska planeringsterminen 2025: övergripande not om de integrerade landsspecifika rekommendationerna.

Anf. 130 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Det här är en beslutspunkt där allmänna rådet ska godkänna en övergripande not om de integrerade landsspecifika rekommendationerna för 2025. Denna kommer sedan att behandlas vid Europeiska rådets möte den 26–27 juni, och rekommendationerna antas slutligen vid Ekofin den 8 juli. Samråd med EU-nämnden om den övergripande noten har tidigare skett inför Epscorådet den 13 juni och inför Ekofinrådet tidigare i dag.

Regeringen ser rekommendationerna som ett instrument för att främja en ansvarsfull ekonomisk politik och uppfyllelse av de mål som satts upp inom unionen. Det är viktigt att betona att det ytterst är medlemsländerna som beslutar om utformningen av den nationella ekonomiska politiken. Det är också upp till varje medlemsland att välja hur man förhåller sig till rekommendationerna.

Regeringen håller med om kommissionens underliggande analys och har inte verkat för några ändringsförslag i rekommendationerna. Vid rådsmötet kan vi därför stödja ett godkännande av den övergripande noten så att den kan överlämnas till Europeiska rådet.

Anf. 131 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade standpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Den årliga rättsstatsdialogen: landsspecifika diskussioner.

Anf. 132 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Inom ramen för den årliga rättsstatsdialogen ska rådet nästa vecka hålla en diskussion om utvecklingen i Finland. Diskussionen skulle ha hållits vid allmänna rådets möte i maj men flyttades av tidsskäl till det kommande mötet.

Utgångspunkten för den landsspecifika diskussionen är landskapitlet om Finland i kommissionens rättsstatsrapport. I Finland är riskerna för rättsstaten som väntat färre och mindre än i många andra medlemsstater. Domstolsväsendet uppfattas som mycket oberoende, och korruptionsnivån är en av de lägsta i världen. Journalister har ett starkt skydd, och ramen för det civila samhället är öppen.

Några svagheter som lyfts fram i rapporten är att det saknas resurser i domstolsväsendet och att journalister i ökad utsträckning utsätts för nättrakasserier. Detta gäller särskilt journalister som arbetar med politisk rapportering.

Regeringen anser att Finlands arbete med rättsstatsfrågorna bör välkomnas.

Anf. 133 ORDFÖRANDEN:

Eftersom det redan har skett samråd om detta kommer det att behandlas som en informationspunkt på dagens sammanträde.

Anf. 134 HÅKAN SVENNELING (V):

Finland är på många sätt ett fantastiskt land; det är inga problem att säga det från ett svenskt perspektiv.

Jag har en fråga om de förändrade regler som framför allt rör ryssar som vill lämna ett alltmer auktoritärt Ryssland och komma till Finland och om deras rätt att söka asyl. Finland har diskuterat förändrad lagstiftning. Man har till och med sagt att man inte vill följa internationell rätt. Kommer detta att komma upp i diskussionen?

Anf. 135 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Om vi – eller jag – lyfter en fråga har jag tänkt att snarare fokusera på ägarkoncentrationen på mediemarknaden, vilket ändå lyfts upp i rapporten, med risker för mediemångfalden som följd. Ett annat ämne är öppenheten i fråga om påverkansarbete mot beslutsfattare – lobbyism i dagligt tal. Det är de frågeställningar som jag tänkte rikta mitt fokus mot.

Jag vet inte om det finns med någon information om detta i rapporten. Jag får nu besked av min medarbetare att det inte finns det. Det är nämligen förra årets, och nu, vid dagens datum, pågår ju framtagandet av nästa rapport om rättsstatssituationen i de olika länderna. Om det fångas upp där eller hur man gör kopplingar – eller om det ens finns kopplingar – vet jag inte. Det kan man ju tänka sig, men det finns inte i den här rapporten eftersom den vid det här laget har några månader på nacken.

Anf. 136 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor. Har statsrådet något att säga där?

Anf. 137 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Nej, jag har inget att rapportera.

Anf. 138 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi statsrådet Rosencrantz med medarbetare så mycket för medverkan vid dagens sammanträde med EU-nämnden. Vi önskar en glad midsommar och lycka till på mötet i allmänna rådet!

Anf. 139 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Tack detsamma!

Anf. 140 ORDFÖRANDEN:

Vid en snabb okulärbesiktning av EU-nämndens ledamöter noterar jag en mycket stark önskan att få tala om utrikesfrågor med kabinettssekreterare Dag Hartelius. Hjärtligt välkommen till dagens sammanträde med EU-nämnden, kabinettssekreteraren! Vi hälsar även medföljande medarbetare välkomna.

Vi börjar med en återrapport.

Anf. 141 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

EU-nämnden har mottagit en skriftlig återrapport från rådets möte den 20 maj, och jag har inget att tillägga till den.

Anf. 142 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går in på rådsdagordningens punkt 3, Aktuella frågor.

Anf. 143 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Herr ordförande! Rådets nästa möte hålls den 23 juni i Bryssel. På dagordningen står aktuella frågor och tre diskussionspunkter: Rysslands aggression mot Ukraina, situationen i Mellanöstern inklusive Libyen samt Kina och europeisk säkerhet.

Den höga representanten Kaja Kallas väntas som vanligt ta upp olika ämnen under punkten Aktuella frågor. Även om ståndpunkter om dessa frågor inte ska förankras i riksdagen vill jag ändå säga några ord om vad vi tror kan komma upp.

Vi har fått information om att HRVP har för avsikt att lyfta upp den fortsatt oroväckande utvecklingen i Georgien. Sedan den senast togs upp, vid mötet i FAC i april, har läget i landet ytterligare förvärrats. Det styrande partiet Georgisk dröm har tagit initiativ till en rad nya åtgärder som begränsar utrymmet för oppositionen, civilsamhället och oberoende medier. Flera oppositionsledare har gripits.

EU måste möta den här utvecklingen på ett principfast sätt. Sedan tidigare har Europeiska rådet konstaterat att Georgiens EU-anslutningsprocess i praktiken har avstannat. Sverige, liksom andra medlemsstater och EU, har avbrutit stödet till statliga institutioner. Samtidigt har vi ökat stödet till civilsamhället. Vi har stått bakom införandet av viseringskrav för innehavare av diplomat- och tjänstepass. Vi fortsätter att driva på för EU-sanktioner mot de ansvariga för våldet mot fredliga demonstranter, men tyvärr föreligger i dagsläget ingen enighet om detta.

Den negativa utvecklingen i Georgien har nu gått så långt att vi bör överväga ytterligare åtgärder. Ett land som inte lever upp till grundläggande demokratiska principer ska heller inte kunna dra nytta av de fördelar som EU erbjuder sina närmaste partner. Det är viktigt för EU:s trovärdighet.

Inför diskussionen vid mötet i FAC har Polens premiärminister föreslagit att EU ska suspendera viseringsfriheten för alla georgier. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<EU bör samtidigt fortsatt vara tydligt med att erbjudandet till Georgien kvarstår om landet vänder utvecklingen och lever upp till de åtaganden man har gjort gentemot EU.

Dagordningens första diskussionspunkt är Rysslands aggression mot Ukraina ...

Anf. 144 ORDFÖRANDEN:

Ett ögonblick – vi börjar med att tacka för informationen, men vi har även en fråga på detta innan vi går in på diskussionspunkterna.

Anf. 145 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Vi hade ju den här diskussionen i går, men jag har ett medskick gällande diskussionen om Georgien. Det handlar om att hitta balansen mellan att å ena sidan ha dörren öppen mot EU och å andra sidan trycka på, så att säga. Ett av de stora problemen nu är domstolar som stöder Georgisk dröm, och en sak man skulle kunna göra är att införa sanktioner mot just domare och jurister som stöder och arbetar för Georgisk dröm. Det är alltså ett medskick från oss i Centerpartiet.

I övrigt stöder vi det som Sveriges regering kommer att driva i den här frågan.

Anf. 146 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Jag beklagar att jag rusade iväg!

Dagordningens första diskussionspunkt är Rysslands aggression mot Ukraina. Under den senaste månaden har Ryssland genomfört omfattande angrepp mot civila och civil infrastruktur i Ukraina, med ett stort antal dödsoffer som följd. Närmare 13 miljoner ukrainare, en tredjedel av landets befolkning, är i behov av humanitärt stöd.

Ukraina har visat att man vill ha fred. Sverige och EU har tillsammans med Ukraina och internationella partner, inklusive USA, uppmanat till ett fullständigt och ovillkorligt eldupphör. Men Rysslands agerande talar sitt tydliga språk: Moskva är inte intresserat av fred eller vapenvila. Ryssland fortsätter att angripa ukrainska städer genom massiva drönar- och missilattacker. Ryssland fortsätter att förhålla den diplomatiska processen och upprepar krav som i praktiken skulle innebära kapitulation från Ukrainas sida.

Från regeringens sida har vi varit tydliga från start: Ökad press på Ryssland och ökat stöd till Ukraina är det bästa sättet att tvinga Ryssland att genuint engagera sig i fredssamtal. Regeringen driver på för att EU och dess medlemsstater ska ta ett större ansvar och snabba på leveranserna av militärt stöd till Ukraina på kort sikt samtidigt som vi stöder Ukrainas försvarsförmåga på lång sikt. Regeringen verkar för att integrera den

ukrainska försvarsindustrin i den europeiska försvarsindustriella basen för att Ukraina ska få delta i EU:s försvarsindustriella program.

Ukraina står starkt och har visat både försvarsvilja och motståndskraft. Med ökat stöd ökar Ukrainas handlingsutrymme. Regeringen har redan levererat två militära stödpaket till Ukraina i år, paket 18 och 19, till ett sammanlagt värde av 29,5 miljarder kronor – våra största stödpaket hittills.

Under juni expedieras donationer till ett värde av 4,8 miljarder kronor som tillhör det nittonde militära stödpaketet. Hit hör bland annat våra bidrag till multilaterala ammunitionsinitiativ, som bidrar till HRVP Kallas initiativ om att förse Ukraina med 2 miljoner artillerigranater under 2025. Vi arbetar fortsatt för att nyttja 2025 års ram om 40 miljarder kronor i militärt stöd, som regeringen har satt för att möta Ukrainas behov.

EU:s militära utbildningsinsats Eumam och den civila insatsen EUAM för reform av den ukrainska säkerhetssektorn spelar fortsatt en viktig roll. Regeringen verkar för att insatserna utvecklas och anpassas efter Ukrainas behov.

Pressen på Ryssland måste öka. EU:s sanktioner fungerar, och vi vill se ett snabbt antagande av det artonde sanktionspaket som kommissionen nyligen har presenterat. Vi vill också se åtgärder mot energi-, finans- och handelssektorn. Regeringen driver också på för ett totalt importförbud gällande all rysk flytande naturgas och ett sänkt oljepristak.

Att motverka den ryska skuggflottan i Östersjön är fortsatt en mycket högt prioriterad uppgift för regeringen. Vi verkar för att fler fartyg och andra nyckelaktörer ska beläggas med sanktioner samt för en förstärkt och tydligare dialog med flaggstater. Här kan jag också tillägga att vi är mycket glada över att Storbritannien, Kanada och Australien i går införde sanktioner mot bland annat ett antal skuggflottefartyg. Det visar att samarbetet fungerar.

För att ytterligare begränsa den ryska krigsekonomin verkar regeringen för att kommissionen ska presentera ett förslag om att utvidga importtullarna mot Ryssland till att omfatta ytterligare varusektorer.

Vårt stöd för Ukrainas EU-närmande är orubbligt och har blivit än viktigare mot bakgrund av den senaste utvecklingen och den osäkerhet som Ukraina står inför. EU-kommissionen och 26 medlemsstater är eniga om att vi måste kunna svara upp mot Ukrainas betydande reformframsteg och ta nästa steg i anslutningsprocessen. Regeringen verkar för att öppna det första förhandlingsklustret med Ukraina så snart som möjligt, följt av ytterligare kluster – och förhoppningsvis alla i år.

Det är oerhört viktigt att EU i dessa orostider står stadigt och håller samman. EU är starkast tillsammans, men det finns också en beredskap hos medlemsstaterna och kommissionen att hantera olika händelseutvecklingar. Regeringen utesluter inga åtgärder.

Anf. 147 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Ordförande! Tack, kabinetssekreteraren, för informationen och dragningen!

Vi står såklart fullt bakom regeringens ståndpunkt när det kommer till Rysslands aggression mot Ukraina. Vi tycker att det är otroligt viktigt att man fortsätter att fullt ut ge Ukraina allt det stöd man kan och att man verkligen fortsätter att sätta allt tryck man kan på Ryssland. Det 18:e sanktionspaketet är alltså otroligt viktigt, och där har regeringen verkligen vårt

fulla stöd.

Sedan ser vi att skuggflottan är ett stort problem som är svårt att komma åt, men vi är också överens om att man verkligen måste komma åt den. Vi ger alltså vårt fulla stöd där.

Jag lyfte upp ett par frågor i utskottet i går. Bland annat dök frågan om Europas roll i förhandlingarna upp utifrån återrapporten. Kabinettssekreteraren får gärna säga någonting om hur det ser ut där. Ukraina har lyft frågan men väntat på återkoppling från Ryssland. Hur ser det ut nu?

Något annat vi pratade om i går är blockeringsinstrumentet. Jag tänker att det är en fråga som är lika relevant för denna punkt som för nästa. Med allt som pågår i världen är de internationella domstolarna oerhört viktiga, inte minst när det gäller Rysslands aggression mot Ukraina. Därför är de sanktioner som USA har infört och nu också utökat otroligt allvarliga. Där har EU ett instrument, och beskedet vi fick i utskottet i går var att det pågår samtal. Utrikesministern har tidigare också uttryckt sig väldigt positivt här i EU-nämnden.

Min fråga blir: Vad är nu nästa steg? Kommer man att kunna komma till beslut om detta vid det här mötet i FAC, eller var befinner vi oss? Hur ser processen ut framåt?

Anf. 148 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Herr ordförande! När det gäller förslaget om bidrag till säkerhetsgarantier och återförsäkringen bygger det i huvudsak på redan pågående stöd och verksamhet för Ukraina. Förslaget består av tre pelare: utbildning och förmågeuppbyggnad av den ukrainska försvarsmakten genom Eumam, som jag nämnde, stöd till en säkerhetssektorreform i Ukraina genom EUAM samt åtgärder för att stärka den ukrainska försvarsindustrin, vilket inkluderar ökade investeringar, ökat samarbete och integrering av den ukrainska försvarsindustrin i den europeiska försvarsteknologiska och industriella basen EDTIB.

När det gäller arbetet med ICC är det precis som nämndes i frågan något som bekymrar regeringen när det gäller amerikanska sanktioner. ICC:s roll är oumbärlig för att upprätthålla en regelbaserad världsordning. Regeringen verkar för att skydda domstolens förmåga att arbeta trots de amerikanska sanktionerna. Vi står i nära kontakt med ICC, EU-institutionerna och andra medlemsstater om vad som kan göras för att mildra effekterna, inklusive genom en möjlig aktivering av blockeringsstadgan.

Jag kan dock inte ge något säkert svar om att vi kommer att lyckas ro detta i hamn under kommande möte i FAC.

Anf. 149 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack till kabinettssekreteraren för den här informationen!

Det finns risk för att jag är lite tjatig för EU-nämndens ledamöter. Jag har tidigare tagit upp också importen av fisk. Det står i standpunkten: Regeringen verkar dessutom för att EU ska införa tullar på ytterligare varor från Ryssland. Det tycker jag är väldigt bra. Det är en skrivning som vi välkomnar.

När landsbygdsministern var här och överlade om den svenska standpunkten var det också explicit uttalat om fisk. Jag välkomnar alla skrivningar som går i den riktningen.

Det är fortsatt stöd för regeringens arbete med att stötta Ukraina. Jag uppskattar också att man nämner att man ska stötta Ukraina också rättsligt. Där brukar jag föra fram – jag vet att det också till viss del har reflekterats – att Ukraina självt efterfrågar stöd vad gäller en ekocidlågstiftning. Jag hade glädjen och äran att vara på ett Cosacmöte, där vi tog fram ett papper där vi tydliggjorde stödet för att verka för att Romstadgan kompletteras med det femte brottet mot mänskligheten, det vill säga ekocidbrott. Det här var någonting som flera ukrainare på plats välkomnade. Jag vill fortsätta att ge uppmuntran och stöd i dessa frågor.

Anf. 150 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Jag har bara ett förtydligande. I återrapporten står det också om frågan om Europas plats vid bordet. Det var framför allt det som min fråga gällde.

Anf. 151 HÅKAN SVENNELING (V):

Jag skulle vilja grotta lite mer i det här med blockeringsstadgan, för det var ändå den 6 februari som Donald Trump beslutade att införa sanktionerna mot ICC. Om jag minns rätt fick vi ganska tidigt besked från regeringens sida om att man stödde användandet av blockeringsstadgan. Jag har inte upplevt att vi har haft någon politisk skiljelinje i denna fråga. Men nu när vi sitter här i juni och stadgan inte har blivit aktiverad undrar jag lite hur den har kommit bort och var man befinner sig.

Jag blir ändå lite oroad när kabinetssekreteraren säger att man inte vet om det blir någonting på det kommande mötet i FAC. Jag förstår att det är många andra viktiga frågor som är på bordet; jag ska inte säga något annat. Men jag tror att vi också måste, precis som Alexandra har varit inne på, skydda domstolarna. Då är de amerikanska sanktionerna någonting som vi måste skydda domstolarna från.

Anf. 152 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Jag börjar med att beklaga att jag inte svarade på frågan om Europas plats vid bordet. Regeringen deltar i de samtal som förs i det som kallas coalition of the willing-kretsen, som en del av den planeringsprocess som Frankrike och Storbritannien leder kring en återförsäkringsstyrka i Ukraina.

Möten har ägt rum ett antal gånger mellan stats- och regeringschefer på tjänstemannanivå och på militär nivå, inklusive möten mellan ländernas överbefälhavare. Det viktigaste just nu är att öka stödet till Ukraina. Sverige är som sagt en av de största givarna, inte minst per capita. Regeringen verkar för att fler länder ska göra mer.

När det gäller importen av rysk fisk får jag säga att inget förslag om sanktioner har lagts fram i den frågan. Fokus i sanktionsarbetet har legat på att slå mot energiområdet, eftersom det har störst effekt på rysk ekonomi. Men Sverige verkar också för att införa breda importtullar mot Ryssland och har efterfrågat förslag från kommissionen om importtullar för ytterligare sektorer, inklusive fiskeriprodukter.

För att säkerställa råvaruförsäljningen till fiskberedningsindustrin har EU helt eller delvis avskaffat tullar på vissa fisk- och fiskeriprodukter genom så kallade autonoma unionstullkvoter. I den nu gällande förordningen, antagen av rådet i november 2023, har produkter med ursprung i Ryssland och Belarus exkluderats. Det innebär att

fiskeriprodukter från de länderna inte kan importeras tullfritt till EU, till skillnad från tidigare. En viss förändring har alltså skett.

När det gäller frågan om ICC tror jag, som sagt, att regeringens ståndpunkt hela tiden har varit klar. Jag tror att det har varit klart vad vi anser. Vi verkar för att skydda ICC på flera sätt. Det är viktigt att förstå hur motåtgärder genom blockeringsstadgan kommer att slå, om det underlättar för domstolen. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 153 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi till dagordningspunkt nummer 5, Situationen i Mellanöstern och Libyen.

Anf. 154 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Herr ordförande! Dagordningens andra diskussionspunkt är situationen i Mellanöstern, inklusive Libyen.

Vi har de senaste dagarna bevittnat en mycket allvarlig och svårbedömd utveckling i en redan spänd och instabil region. Situationen riskerar att få stora regionala och möjligen också globala konsekvenser. Regeringen har tillsammans med övriga EU uppmanat till återhållsamhet och att undvika ytterligare eskalering.

I går hölls ett extrainsatt informellt utrikesministermöte i EU för att bidra till fortsatt EU-enighet i analys och agerande. Det var just ett informellt möte, vilket som bekant inte brukar återrapporteras till EU-nämnden. Samtidigt är det en viktig fråga som kommer att fortsätta stå på EU-dagordningen, inklusive på måndag, och som berör Europas och därmed vår säkerhet. Jag vill därför gärna dela några intryck från det informella mötet i går.

Det var en bra diskussion, som betonade allvaret i situationen och den uppenbara risken för ytterligare eskalering. Uppmaningarna till återhållsamhet och politiska lösningar var så gott som samfälliga. Det konstaterades också att EU kan, kanske till och med behöver, ha en viktig roll, inklusive för att kunna bidra till en återgång till diplomati och förhandlingar.

Vår bedömning är att det råder relativt stor samsyn bland medlemsstaterna i flera för oss viktiga frågor.

För det första handlar det om ett samlat och genomtänkt EU-agerande. För det andra handlar det om deeskalering och återhållsamhet följt av återgång till förhandlingsbordet och förhandlingar där även EU ska ha en roll. För det tredje handlar det om regional stabilitet på både kort och lång sikt. För det fjärde handlar det om säkerhet för svenska och europeiska medborgare och intressen i regionen liksom om säkerheten i Europa. För det femte handlar det om ett Iran som inte kan få utveckla eller tillskansa sig kärnvapen. För det sjätte handlar det om att folkrättsliga åtaganden och skyldigheter respekteras, inklusive skydd av civila. För det sjunde handlar det om de alltför giltiga grunderna i vår och EU:s övergripande Iranpolitik.

Det fanns vid det informella mötet i går också mycket stort stöd för att måndagens möte i FAC fortsatt måste ägnas också åt den oacceptabla

humanitära situationen i Gaza. Det är viktigt, och det var något som också Sverige framförde.

Våra budskap om omedelbart humanitärt tillträde, vapenvila och omgående och ovillkorligt frigivande av gisslan är lika tydliga i dag som tidigare.

Gazas befolkning genomlider den värsta humanitära situationen sedan krigets början – Hamas genomförde den värsta terroristattacken i Israels historia. Hamas har ett tungt ansvar för den aktuella situationen, och Israel har rätt att försvara sig enligt folkrätten. Men det sätt som den israeliska regeringen nu bedriver det här kriget på är oacceptabelt. Att under mer än två månader blockera mat och annat bistånd till civila är oförsvarligt och står i strid med den humanitära rätten. Att använda utsvaltning av civila som en stridsmetod utgör en krigsförbrytelse.

Regeringens ståndpunkt är otvetydig. Israel måste omedelbart tillåta storskaliga leveranser av nödhjälp och säkerställa obehindrat, säkert och varaktigt humanitärt tillträde. Vi har noterat uppgifter om att Israel nu säger sig vara berett att tillåta ytterligare humanitär hjälp att nå Gaza.

Alla parter måste skydda civila. Hamas måste frige all gisslan omedelbart och ovillkorligen. Det måste till en vapenvila som kan bana väg för ett varaktigt slut på stridigheterna och en politisk process mot fred.

Israel har under en tid trappat upp sin militära offensiv. Den israeliska regeringen ser ut att försöka genomföra sina planer på att tvångsförflytta stora delar av Gazas befolkning, ta kontroll över all distribution av nödhjälp och etablera en varaktig militär närvaro på Gazaremsan.

Sverige och EU har varit tydliga med att Gazas territorium inte får ändras, reduceras eller annekteras. Eventuella steg i sådan riktning skulle strida mot folkrätten och kommer att fördömas av Sverige. Detsamma gäller om hela eller delar av civilbefolkningen skulle fördrivas från Gaza. Israel måste låta FN och de humanitära aktörerna agera i enlighet med de humanitära principerna. Humanitär hjälp får aldrig användas som ett politiskt eller militärt påtryckningsmedel.

Regeringen ser med oro på den nya humanitära distributionsmekanismen, Gaza Humanitarian Foundation. Mekanismen är varken förenlig med de humanitära principerna eller tillräcklig för att möta de enorma humanitära behoven. Den innebär stora säkerhetsrisker för hjälppersonal och civila och riskerar inte minst att drabba tillgången till hjälp för de allra mest sårbara, däribland kvinnor, barn och sjuka.

Regeringen ser också med fortsatt stor oro på den allvarliga utvecklingen på Västbanken, Israels utökade militära operationers påverkan på civila, det eskalerande bosättnarvåldet, den fortsatta expansionen av bosättningar och demoleringarna av palestinska hem.

Mot bakgrund av detta har regeringen sett ett behov av att öka pressen ytterligare på Israels regering. Regeringen välkomnar därför att EU, under ledning av HRVP Kallas, genomför översynen av Israels efterlevnad av artikel 2 i associeringsavtalet med EU. Vi förväntar oss att översynen presenteras i FAC och inkluderar slutsatser om Israels efterlevnad. Regeringen vill också se förslag på konkreta åtgärder. Översynen i sig är också en politisk signal som är tydlig.

För att öka trycket ytterligare mot dem som hotar tvåstatslösningen kommer regeringen att vara pådrivande för att införa EU-sanktioner mot israeliska ministrar som driver på för en olaglig bosättningspolitik och

2024/25:37
18 juni

motverkar tvåstatslösningen. Utrikesministern har skrivit brev till HRVP i denna fråga.

Regeringen fortsätter samtidigt att agera för beslut om ytterligare sanktionslistningar av extremistiska bosättare. Regeringen verkar också för fler listningar inom ramen för den särskilda sanktionsregimen mot Hamas och Palestinska islamiska jihad, som inrättades efter attackerna mot Israel den 7 oktober 2023.

När det gäller Libyen följer regeringen den nu oroande utvecklingen i landet och stöder ansträngningar, inte minst FN-ledda, för att bidra till en stabil och fredlig utveckling.

Anf. 155 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Ordförande! Situationen är givetvis fruktansvärd i det här området. Det är svårt att se ett slut på eskaleringen. Precis som vi aviserade på gårdagens möte i utrikesutskottet kommer vi att anmäla en avvikande mening när det gäller just den här punkten. Det gäller specifikt det som handlar om synen på hur Israels regering bedriver kriget och att man anser att det är oacceptabelt.

Israel försvarar sig självt för sin egen existens. Där tycker vi att regeringen går för långt i sin kritik mot Israels rätt att försvara sig självt mot den terrororganisation, Hamas, som verkligen vill förgöra Israel och dess existens. Det vill vi betona.

Jag har också varit tydlig tidigare när det gäller vår syn på Israels rätt att försvara sig i ett krig mot terrororganisationen Hamas. Vi tycker återigen att regeringen går för långt i retoriken och sin kritik mot Israel.

Även om man nu från regeringen sida fokuserar mer på och försöker att betona bakgrunden till varför vi har kriget – jag talar om attacken den 7 oktober – skulle vi kanske vilja att man betonar det ännu mer. Det är just det som är strålkastarljuset för varför vi sitter här och diskuterar den här frågan. Vi får aldrig glömma vem som startade kriget. För oss finns en del meningar som går alltför långt. Därför anmäler vi en avvikande mening.

Det finns en snabb men dock inte enkel lösning på deeskalering: Släpp gisslan, som Israel säger. Å andra sidan använder Hamas de civila som en sköld. Ekvationen är jättesvår. Man borde kanske också belysa det.

Sedan har jag en fråga. Det är väldigt tydligt när Sveriges regering gör uttalanden, till skillnad från många andra europeiska politiska ledare som betonar just Israels rätt att försvara sig självt. Varför väljer Sveriges regering att inte betona det med samma tyngd? Det är någonting som jag på sistone har reagerat på. Jag tar tillfället i akt att här ställa den frågan.

Anf. 156 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Jag tänkte börja med att tala om situationen med Israel och Iran. Vi kan konstatera att det har gått otroligt fort. Det var inte ens med i den kommenterade dagordningen när den skickades ut i förra veckan. Det är väldigt talande om hur utvecklingen sker.

Vi har haft lite olika exempel under det senaste året då nya situationer uppstår. Det här är en extremt allvarlig situation. Det tror jag att vi alla är överens om. Det är verkligen med stor oro som vi nu följer utvecklingen. Det är också otroligt många civila som drabbas på olika sätt och inte minst dödas.

Det är klart att vi alla är överens om att Irans utveckling av kärnvapen är otroligt allvarlig. Det är någonting som vi alla tycker inte är acceptabelt. Men det är heller ingenting som är nytt.

Det var skälet till att man från början slöt kärnvapenavtalet, som den första Trumpadministrationen drog sig ur. Det är ingen ny situation, även om de nya uppgifterna visar på det som vi väl alla har misstänkt om att de har fortsatt att utveckla dem.

Vi vet inte minst från svensk sida att Iran verkligen inte drar sig för egentligen några medel för att uppnå sina syften. Det är också skälet till varför vi i riksdagen är eniga om att revolutionsgardet ska terrorlistas. Där är vi helt överens.

Vi måste också någonstans vara ärliga i den situation vi befinner oss i. Det finns väldigt lite som tyder på att Israels agerande kommer att leda till en förbättrad situation i Iran. Det är snarare tvärtom. Det riskerar att revolutionsgardet kan stärka sitt grepp om landet. Det innebär också ett otroligt stort lidande för civila.

FN har varit väldigt tydligt och manat till diplomatiska ansträngningar för att deeskalera situationen. Därför var det väldigt glädjande att nu höra kabinettsekreteraren redogöra för gårdagens samtal. Jag försökte att skriva ned formuleringen: EU kanske behöver ha en viktig roll.

Jag hoppas att man kan gå från "kanske" till "behöver". Jag tänker att det verkligen är så. EU behöver ta en roll i detta för att arbeta för att deeskalera situationen. Kabinettsekreteraren får gärna utveckla det lite ytterligare.

Efter videomötet höll Kaja Kallas en presskonferens där hon presenterade att EU aktiverar civilskyddsmekanismen för att hjälpa till att samordna för medlemsländer som vill ta hem sina medborgare.

Där blir frågan helt enkelt om Sverige kommer att ansluta sig till detta. Kommer vi att försöka få hem de svenskar som önskar lämna Iran och Israel och som just nu sitter fast?

Det är ett väldigt stort antal. Vi är fullt medvetna om att det har funnits en avrådan från att resa. Med det har individerna såklart ett stort eget ansvar. Det instämmer vi i.

Men i fråga om exempelvis Iran har inte avrådan tidigare, i varje fall som jag förstår det, handlat om att man riktigt skett det här ske. Det var en avrådan som först infördes efter att Johan Floderus togs. Det har varit av helt andra skäl.

Just nu är det många svenskar som befinner sig i Iran. Jag vet att det finns mycket åsikter om det. Det är många som har rest dit av olika skäl.

Vi kan bara konstatera att nu finns i stort sett inga fungerande nät. Det går inte att få tag på pengar. Det är otroligt begränsande vad dessa individer kan göra för att ta sig därifrån.

Jag har sett i Utrikesdepartementets uttalanden att man hänvisar till att det finns vissa delar som är öppna. Men att över huvud taget ta sig dit är otroligt svårt när man inte ens kan få kontakt med anhöriga eller få tag på pengar.

Vi tycker helt enkelt att Sverige borde ansluta sig till mekanismen. Vi undrar om man tänker göra det.

Sedan kan vi bara lägga till att det är klart vi tycker att det är bedrövligt att det fortfarande finns svenskar kvar i Gaza.

Vi kan sedan gå vidare till Palestina och inte minst Gaza. Till skillnad från föregående talare tycker vi att det är väldigt bra med det skärpta språket. Det är trots allt så att Israel bland annat har använt svält som vapen under våren på ett sätt som är helt oacceptabelt. Det är väldigt bra att regeringen har skärpt sitt språk om detta.

Vi tycker också att det är väldigt bra att regeringen driver frågan om sanktioner mot de israeliska ministrarna. Det var också någonting som togs upp i går i utrikesutskottet.

Jag undrar som regeringen nu bedriver något förarbete för att se till att det kan bli verklighet. Vi har förstått att det har skickats brev. Sker det någonting annat för att se till att listningarna skulle kunna komma på plats?

Jag vill säga något utifrån det vi talade om i går. Israel har just nu agerat rakt motsatt ICJ:s yttrande. I stället för att avveckla har man godkänt nya bosättningar. Det är extremt allvarligt. Där har bland annat Irland tagit ett initiativ till att se över importen av varor från bosättningarna.

I går var svaret att Sverige är positivt till en sådan översyn. Det tycker vi var glädjande. Då är frågan om Sverige också kommer att lyfta fram det på mötet. Kan det bli verklighet här och nu?

Slutligen gäller det associeringsavtalet. Det är bra att bra att det ska presenteras. Det blir väldigt intressant. Är regeringen nu beredd att driva frågan om suspendering? Frågan var uppe i utrikesutskottet i går. Jag misstänker att mina kolleger från de andra oppositionspartierna också kommer att ta upp frågan här.

I fall det inte skulle vara möjligt att göra finns det också andra vägar som exempelvis gäller de mer förmånliga delarna av avtalet. Är det någonting som är regeringen är beredd att driva i andra hand? Över huvud taget: Vilka åtgärder är regeringen villig att aktivt driva på FAC?

Anf. 157 ORDFÖRANDEN:

Den konsulära hjälpen från UD är inte riktigt föremål för samråd.

Anf. 158 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Det är mest utifrån att Kaja Kallas i går presenterade att man har aktiverat civilskyddsmekanismen. Det var efter det informella FAC-mötet. Det är helt enkelt därför jag lyfter frågan här.

Anf. 159 ORDFÖRANDEN:

Det påverkar inte ståndpunkten på något sätt huruvida vi väljer att ansluta oss till den, eller hur? Hur skulle det påverka ståndpunkten?

Anf. 160 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Det kan väl uttalas i ståndpunkten att vi tänker bidra till den.

Anf. 161 ORDFÖRANDEN:

Jag är inte helt övertygad. Men jag ska inte bråka om den saken.

Anf. 162 HÅKAN SVENNELING (V):

Tack, kabinettsekreteraren, för föredragningen.

Jag vill börja med att säga att jag tycker att det är bra att regeringen nu har skärpt språket, framför allt gentemot Israel. Jag vill särskilt berömma

er för den kritik som ni har mot GHF, det vill säga det sätt som Israel vill förmedla humanitär hjälp. All evidens under de senaste veckorna har visat att det inte fungerar på ett bra och säkert sätt. Snarare riskerar människor livet när de söker efter humanitär hjälp.

Jag tycker också att det är bra att regeringen är tydlig i sitt språk. Det vi ser är en folkfördrivning. Ända sedan Hamas fruktansvärda attack har människor tvingats på flykt om igen, och om igen.

Israel försöker nu att permanenta folkfördrivningen med förhållanden som gör att man som palestinier i Gaza hela tiden kommer att vara beroende av Israel som ockupationsmakt.

Det vi ser från Israels agerande just nu innebär inget försvar av Hamas. Jag förstår att det är väldigt bekvämt för Sverigedemokraterna att vara i den typen av retorik. Det vi ser är exempel på miljömassaker. Vi ser attacker på humanitär personal på sjukhus, och vi ser attacker vid utdelningar. Det är väldigt svårt att leda i bevis från Israels sida att det skulle vara Hamas som man når fram till.

Det är också tydligt att Netanyahu inte har gisslan i fokus. Då hade man fört en helt annan politik från Israels regerings sida. Vi får nog tyvärr konstatera att utifrån den krigsföring som Israel haft är sannolikheten stor att många i den kvarvarande gisslan tyvärr är döda.

Det är någonting som vi måste förhålla oss till. Sedan måste gisslan, oavsett om den är död eller levande, komma hem till sina familjer. Men det betyder inte att vi inte kan kritisera Israels krigsföring.

Jag konstaterar att det delvis skett ett skifte i den utrikespolitik som regeringen för. Det är framför allt kopplat till det underlag man har för den utrikespolitik man för.

Utrikespolitiken fanns inte som en del av Tidöavtalet, utan det är någonting som ni har format under de senaste tre åren när ni har kommit nära varandra. Nu ser vi en splittring inom regeringsunderlaget.

Även om jag kommer att anmäla en avvikande mening om associeringsavtalet finns det absolut möjlighet för en ökad dialog mellan opposition och majoritet. Det handlar om att ni gör ett par saker för att tydligt visa på att ni hör vad vi i oppositionen har i mångt och mycket skrikit oss heta om.

Det handlar om att man driver på från svensk sida om associeringsavtalet och att få till en snabb beslutsprocess. Det gäller oavsett om det gäller att suspendera hela avtalet eller delar av avtalet.

Avtalet är fortfarande ekonomiskt väldigt viktigt för Israel. Det är en förmån som Israel har i förhållande till EU:s marknad. Det är en förmån som vi behöver ta bort från Israels regering.

Det handlar såklart om UNRWA. Jag tror att ni till leda är trötta på att höra mig tala om UNRWA. Jag tänker inte säga mer än att vi behöver ge stöd till UNRWA.

Som Alexandra Völker nämner finns det andra förslag på bordet som det är viktigt att regeringen stöder. Det gäller till exempel Irlands förslag om att se över handeln.

Jag är väldigt glad över att kabinettsekreteraren ger oss en så pass bred föredragning om det informella utrikesministermötet i går. Det är väldigt bra för oss att bli uppdaterade om de förändringar som nu sker på EU-nivå.

Det är väldigt viktigt att vi är enade från EU, precis som kabinetssekreteraren säger, och är väldigt tydliga. Det gäller framför allt att vi inte går på samma lögner som vi kanske en gång tidigare har gått på.

När det har dragits igång krig i Mellanöstern har det baserats på olika typer av underrättelseuppgifter om att det skulle finnas kärnvapen. Precis som kabinetssekreteraren sa är det väldigt viktigt att här gå på de politiska lösningarna.

Militära lösningar kommer bara att leda till ökad eskalering, ökat dödande och många civila offer som en följd av det. Det är inte en utveckling som vi vill se i Mellanöstern. Det tror jag att både opposition och regering är överens om.

Därför är jag glad för kabinetssekreterarens ingång i diskussionerna. Jag hoppas att Sverige och EU kan göra mycket för att deeskalera situationen.

Anf. 163 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag vill börja med att ge beröm för att regeringen nu driver en balanserad linje när det kommer till Palestina och Israel.

Man betonar å ena sidan den fruktansvärda händelsen den 7 oktober och Hamas stora ansvar, och å andra sidan den fullständigt oacceptabla krigsföring som Israel nu bedriver gentemot Gaza.

Det är också en linje som har en mycket stor riksdagsmajoritet, vilket är mycket viktigt i en sådan oerhört viktig fråga. Det ger kraft till Sverige att ta en mer aktiv roll i frågan. Det är bara ett medskick.

Dock vill jag fortfarande lyfta fram min avvikande ståndpunkt gällande associeringsavtalet, som bör pausas omedelbart. Så har jag det sagt.

Frågan om handel med bosättare och ICJ är redan ställd, så den är jag nyfiken på att höra svaret på.

När det gäller Iran–Israel, och kanske också lite grann USA som har blandat sig i det hela, håller jag med om nödvändigheten att EU tar en stabil roll i den här frågan.

Kanske ordföranden blir arg om jag tar upp detta, för det har kanske inte med den svenska ståndpunkten att göra, men jag skulle vilja ställa en fråga utifrån det som utbrutit mellan Iran och Israel. Hotet mot svenska judar och exiliranier verkar ha eskalerat ganska kraftigt. Jag vet inte hur det ser ut i resten av Europa, men jag kan misstänka att det kanske sker samma sak där, och det kanske blir en diskussion med andra ledare. Vad är regeringens uppfattning om detta? Det skulle vara intressant att höra om det finns en halv minut över till det.

Anf. 164 ORDFÖRANDEN:

Ordföranden blir inte arg men kommer inte att kräva att kabinetssekreteraren svarar på frågor utanför samrådet.

Anf. 165 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Även vi från Miljöpartiet välkomnar regeringens hårdare ton gällande Israels krigsbrott. Men vi undrar också vad det innebär för vår skyldighet att som en del av Världssamfundet skydda civilbefolkningen när dessa krigsbrott pågår. Vilka verktyg ser regeringen framför sig som går att använda för att ge skydd till civilbefolkningen?

Anf. 166 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Ordförande! Jag ska försöka att svara kondenserat på de frågor som ställdes.

När det gäller regeringens politik och förhållningssätt till Israel vill jag bara understryka att regeringens position och syn på Hamas skuld, att det var Hamas som startade processen genom en terroristattack mot Israel i oktober 2023, att Israel har rätt att försvara sig och att Hamas har en skyldighet att oundvikligen och skyndsamt frige gisslan kvarstår. Det som har tillkommit har att göra med den humanitära situationen i Gaza och hur Israels agerande förhåller sig till internationell humanitär rätt.

När det gäller associeringsrådet har jag som sagt framfört att regeringen välkomnar att det nu sker en översyn enligt artikel 2, det vill säga det har att göra med rättsstatens principer och mänskliga rättigheter. Det vi ser fram emot är att kommissionen ska komma med både slutsatser och förslag, och dem kommer vi sedan att ta ställning till. Vi vet inte innan vilka de är.

Med anledning av en fråga som kom i utskottet i går kan jag i sammanhanget också nämna att regeringen ser positivt på och stöder det belgiska förslaget som berör handelsaspekter. Vi får se hur det kommer upp under FAC på måndag.

Här driver också regeringen på när det gäller listningar. Det gäller både extrema bosättare och extremistiska ministrar. Det kommer regeringen att fortsätta att göra i samband med rådet.

När det gäller ICJ, domstolen, tror jag att jag svarade på den frågan under förra delen som handlade om Ryssland och Ukraina. Det är samma svar som fortfarande gäller.

Konflikten mellan Iran och Israel utgör en väsentlig hotbild som är knuten både till nukleära frågor och generellt för regionen, inklusive IRGC som ju regeringen, i linje med riksdagens tillkännagivande, har drivit en fortsatt terroristlistning mot men inte fått det stöd och den enhällighet i rådet som krävs för detta.

Jag vill med anledning av frågan också peka på de risker som naturligtvis också finns med ett försvagat Iran. Ett försvagat Iran i regionen via dess så kallade proxies i form av Hizbollah och andra aktörer minskar å ena sidan Irans möjligheter att bedriva en destruktiv och destabiliserande politik i regionen. Samtidigt finns å andra sidan också en risk att en auktoritär regim som känner sig försvagad kan öka sin riskbenägenhet och använda metoder för att få genomslag.

Detta knyter också an till frågan om situationen för judiska aktörer i bland annat Sverige, för vi har ju sett under åren att det inte bara är kärnvapenrisken eller kärnvapenhotet som kommer från Iran utan också bruket av olika aktörer, inklusive organiserad brottslighet i Sverige, för att slå mot judiska och israeliska intressen. Det är inte osannolikt eller omöjligt att så skulle ske också i Sverige. Det har ju skett tidigare, och det är en oro som regeringen tar på största allvar i den här situationen.

Därmed tror jag att jag har svarat på frågorna.

Anf. 167 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att vi har en avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna. Jag uppfattar också att vi har en gemensam avvikande ståndpunkt om associeringsavtalet från S, V, C och MP. Sedan hade vi utöver det en avvikande ståndpunkt från V och MP om att återuppta stödet till UNRWA, och den ansluter Socialdemokraterna och Centerpartiet till.

Därmed blir det alltså två gemensamma avvikande ståndpunkter från S, V, MP och C.

I övrigt finner vi stöd för regeringens här redovisade inriktning

Anf. 168 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Vi är väldigt överens i sak om frågan om det irländska förslaget, men jag noterade att kabinetssekreteraren i sitt svar uttryckte sig som att vi får se om det kommer upp.

Vi tycker ju att Sverige bör lyfta upp detta. Om det inte är så att kabinetssekreteraren är villig att anpassa sitt svar vill vi i så fall anmäla en avvikande ståndpunkt.

Anf. 169 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Som jag nämnde i utskottet stöder regeringen detta förslag.

Anf. 170 ORDFÖRANDEN:

Men man ämnar inte lyfta upp det från svensk sida?

Anf. 171 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Det är ett belgiskt förslag som Sverige stöder.

Anf. 172 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Vi vill helt enkelt att det här verkligen ska lyftas på mötet. Vi vill därför stå fast vid en avvikande ståndpunkt om att frågan bör lyftas upp på mötet – inte bara avvakta och se att den lyfts av någon annan.

Anf. 173 ORDFÖRANDEN:

Då vet vi det, och Vänsterpartiet instämmer.

Därmed har vi ytterligare en avvikande ståndpunkt gällande det irländska förslaget från S och V.

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med de avvikande ståndpunkter som jag har redogjort för.

Vi tar oss vidare på föredragningslistan och kommer till dagordningspunkt 6, Kina och den europeiska säkerheten.

Anf. 174 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Dagordningens tredje diskussionspunkt är Kina och europeisk säkerhet. Regeringen välkomnar att en diskussion om Kina och europeisk säkerhet äger rum som en del av förberedelserna inför sommarens toppmöte mellan EU och Kina.

EU:s ansats utgår alltså från synen på Kina som en partner, en konkurrent och en systemisk rival. Dialog och samarbete med Kina bör bejakas när det här är i linje med EU:s intressen, till exempel för att stärka

våra företags möjligheter till handel på rättvisa villkor och i multilaterala sammanhang för att leverera lösningar på globala utmaningar.

EU behöver samtidigt även stärka sin beredskap att hantera ett alltmer proaktivt utrikespolitiskt agerande från Kina. Regeringen framhåller vikten av att EU slår vakt om den regelbaserade världsordningen och folkrätten, inklusive mänskliga rättigheter i relation till Kina.

Kinas möjliggörande av Rysslands krig i Ukraina har en direkt negativ effekt på Sveriges och Europas säkerhet. EU och Sverige uppmanar Kina att avhålla sig från att leverera någon form av militärt stöd till Rysslands krig. EU har infört sanktioner för ett antal kinesiska företag och privatpersoner som exporterar produkter med dubbla användningsområden och har infört en strängare exportkontroll mot kinesiska företag som kringgått EU:s sanktioner. Sverige har ställt sig bakom dessa åtgärder mot kinesiska aktörer.

Kinas agerande mot Taiwan inger oro. Hot om militärt våld är oacceptabelt.

Regeringen ser med oro på kinesisk underrättelseverksamhet och säkerhetshotande verksamhet mot svenska och europeiska intressen, bland annat på cyberområdet. Regeringen bidrar aktivt till EU:s arbete för att förebygga, motverka och bemöta hot i cyberrymden.

Anf. 175 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Vi går till Övriga frågor.

Anf. 176 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

I samband med FAC kommer en frukost att ordnas med generaldirektören för Internationella atomenergiorganet, Rafael Grossi. Frukosten blir ett tillfälle att betona vikten av IAEA:s arbete i Ukraina och den avgörande roll som IAEA spelar för upprätthållandet av kärnsäkerheten i landet. Det är också en möjlighet att i ljuset av de pågående israeliska attackerna mot iranska kärntekniska mål och tidigare kontakter mellan Iran, USA och E3, det vill säga Tyskland, Storbritannien och Frankrike, framhålla betydelsen av IAEA:s arbete gentemot Iran och landets kärntekniska program.

Anf. 177 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen och tackar också kabinettssekreteraren med medarbetare för deltagande vid dagens EU-nämnd.

Glad midsommar och lycka till på rådsmötet!

2024/25:37

18 juni

Innehållsförteckning

§ 1 Ekonomiska och finansiella frågor.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	1
Anf. 3 CHARLOTTE QUENSEL (SD)	1
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 5 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	2
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 7 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	2
Anf. 8 CHARLOTTE QUENSEL (SD)	3
Anf. 9 MATHIAS TEGNÉR (S).....	3
Anf. 10 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	3
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 12 PER-ARNE HÅKANSSON (S).....	4
Anf. 13 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	4
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 15 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	4
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 17 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	5
Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP).....	5
Anf. 19 ANNA LASSES (C).....	5
Anf. 20 MATILDA ERNKRANS (S).....	5
Anf. 21 HÅKAN SVENNELING (V).....	6
Anf. 22 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	6
Anf. 23 MATILDA ERNKRANS (S).....	7
Anf. 24 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	7
Anf. 25 REBECKA LE MOINE (MP).....	7
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 27 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	8
Anf. 28 MATILDA ERNKRANS (S).....	8
Anf. 29 ANNA LASSES (C).....	9
Anf. 30 REBECKA LE MOINE (MP).....	9
Anf. 31 HÅKAN SVENNELING (V).....	9
Anf. 32 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	10
Anf. 33 ANNA LASSES (C).....	10
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 35 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	11
Anf. 36 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 37 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	11
Anf. 38 CHARLOTTE QUENSEL (SD)	12
Anf. 39 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	12
Anf. 40 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 41 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	13
Anf. 42 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 43 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	13
Anf. 44 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 45 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	13
Anf. 46 ORDFÖRANDEN.....	14
§ 2 Jordbruks- och fiskefrågor	15
Anf. 47 ORDFÖRANDEN.....	15

Anf. 48	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	15
Anf. 49	ORDFÖRANDEN	15
Anf. 50	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	15
Anf. 51	REBECKA LE MOINE (MP)	16
Anf. 52	JYTTE GUTELAND (S)	17
Anf. 53	ORDFÖRANDEN	17
Anf. 54	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	17
Anf. 55	REBECKA LE MOINE (MP)	17
Anf. 56	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 57	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	18
Anf. 58	JYTTE GUTELAND (S)	19
Anf. 59	HÅKAN SVENNELING (V)	19
Anf. 60	REBECKA LE MOINE (MP)	19
Anf. 61	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	20
Anf. 62	HÅKAN SVENNELING (V)	20
Anf. 63	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	20
Anf. 64	JYTTE GUTELAND (S)	20
Anf. 65	MATILDA ERNKRANS (S)	21
Anf. 66	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	21
Anf. 67	REBECKA LE MOINE (MP)	21
Anf. 68	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	22
Anf. 69	Ämnesrådet MARIANNE GOFFENG RAAKIL	22
Anf. 70	JYTTE GUTELAND (S)	22
Anf. 71	REBECKA LE MOINE (MP)	23
Anf. 72	HÅKAN SVENNELING (V)	23
Anf. 73	ANNA LASSES (C)	23
Anf. 74	JYTTE GUTELAND (S)	23
Anf. 75	ANNA LASSES (C)	24
Anf. 76	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	24
Anf. 77	JYTTE GUTELAND (S)	24
Anf. 78	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 79	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	25
Anf. 80	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 81	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	25
Anf. 82	ANNA LASSES (C)	26
Anf. 83	REBECKA LE MOINE (MP)	26
Anf. 84	HÅKAN SVENNELING (V)	27
Anf. 85	JYTTE GUTELAND (S)	27
Anf. 86	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	27
Anf. 87	Kanslirådet ULRIKA RINMAN	28
Anf. 88	JYTTE GUTELAND (S)	28
Anf. 89	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 90	HÅKAN SVENNELING (V)	28
Anf. 91	REBECKA LE MOINE (MP)	28
Anf. 92	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	28
Anf. 93	Kanslirådet ULRIKA RINMAN	29
Anf. 94	ORDFÖRANDEN	29
Anf. 95	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	29
Anf. 96	ANNA LASSES (C)	30
Anf. 97	JYTTE GUTELAND (S)	30
Anf. 98	REBECKA LE MOINE (MP)	30

Anf. 99 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	31
Anf. 100 ORDFÖRANDEN	31
Anf. 101 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	31
Anf. 102 REBECKA LE MOINE (MP)	31
Anf. 103 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	31
Anf. 104 Departementssekreterare CATHARINA ROSQVIST	32
Anf. 105 ORDFÖRANDEN	32
Anf. 106 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	32
Anf. 107 REBECKA LE MOINE (MP)	32
Anf. 108 ANNA LASSES (C)	33
Anf. 109 HÅKAN SVENNELING (V)	33
Anf. 110 ORDFÖRANDEN	33
Anf. 111 HÅKAN SVENNELING (V)	33
Anf. 112 ORDFÖRANDEN	33
Anf. 113 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	33
Anf. 114 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	34
Anf. 115 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	34
Anf. 116 ORDFÖRANDEN	35
§ 3 Allmänna frågor	36
Anf. 117 ORDFÖRANDEN	36
Anf. 118 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	36
Anf. 119 ORDFÖRANDEN	36
Anf. 120 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	36
Anf. 121 MATILDA ERNKRANS (S)	37
Anf. 122 HÅKAN SVENNELING (V)	38
Anf. 123 ANNA LASSES (C)	38
Anf. 124 REBECKA LE MOINE (MP)	39
Anf. 125 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	39
Anf. 126 HÅKAN SVENNELING (V)	40
Anf. 127 MATILDA ERNKRANS (S)	40
Anf. 128 ANNA LASSES (C)	40
Anf. 129 ORDFÖRANDEN	40
Anf. 130 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	41
Anf. 131 ORDFÖRANDEN	41
Anf. 132 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	41
Anf. 133 ORDFÖRANDEN	41
Anf. 134 HÅKAN SVENNELING (V)	42
Anf. 135 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	42
Anf. 136 ORDFÖRANDEN	42
Anf. 137 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	42
Anf. 138 ORDFÖRANDEN	42
Anf. 139 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	42
§ 4 Utrikesfrågor	43
Anf. 140 ORDFÖRANDEN	43
Anf. 141 Kabinettsssekreterare DAG HARTELIUS	43
Anf. 142 ORDFÖRANDEN	43
Anf. 143 Kabinettsssekreterare DAG HARTELIUS	43
Anf. 144 ORDFÖRANDEN	44
Anf. 145 ANNA LASSES (C)	44
Anf. 146 Kabinettsssekreterare DAG HARTELIUS	44

Anf. 147 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	45	2024/25:37
Anf. 148 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	46	18 juni
Anf. 149 REBECKA LE MOINE (MP).....	46	
Anf. 150 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	47	
Anf. 151 HÅKAN SVENNELING (V).....	47	
Anf. 152 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	47	
Anf. 153 ORDFÖRANDEN.....	48	
Anf. 154 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	48	
Anf. 155 ANGELIKA BENGTSSON (SD).....	50	
Anf. 156 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	50	
Anf. 157 ORDFÖRANDEN.....	52	
Anf. 158 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	52	
Anf. 159 ORDFÖRANDEN.....	52	
Anf. 160 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	52	
Anf. 161 ORDFÖRANDEN.....	52	
Anf. 162 HÅKAN SVENNELING (V).....	52	
Anf. 163 ANNA LASSES (C).....	54	
Anf. 164 ORDFÖRANDEN.....	54	
Anf. 165 REBECKA LE MOINE (MP).....	54	
Anf. 166 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	55	
Anf. 167 ORDFÖRANDEN.....	56	
Anf. 168 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	56	
Anf. 169 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	56	
Anf. 170 ORDFÖRANDEN.....	56	
Anf. 171 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	56	
Anf. 172 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	56	
Anf. 173 ORDFÖRANDEN.....	56	
Anf. 174 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	56	
Anf. 175 ORDFÖRANDEN.....	57	
Anf. 176 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	57	
Anf. 177 ORDFÖRANDEN.....	57	